

TIETOHAARUKKA

Tilastotietoa elintarvikealasta

2018

Ruokatieto

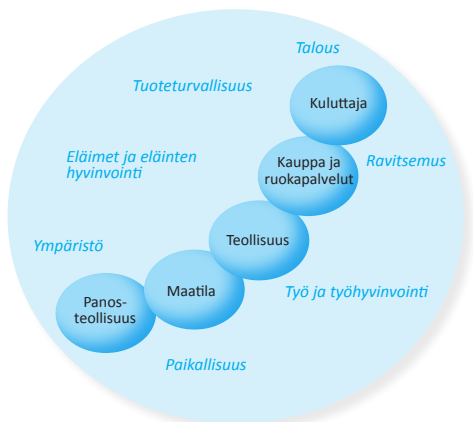
LUKIJALLE

Tietohaarukka – Tilastotietoa elintarvikealasta on monipuolinen tilastopaketti, joka kattaa koko suomalaisen ruokaketjun pellolta pöytään.

Tietohaarukkaan on sisällytetty tilastolukuina ruokaketjun käytäntöjä ja lisäarvotekijöitä, joita voidaan hyödyntää rakennettaessa suomalaisen ruokaketjun vastuullisuuteen nojaavaa kilpailukykyä. Tilastot on jaoteltu ruokaketjumallin sisällä otsikoilla ympäristö, tuoteturvallisuus, ravitsemus, työ ja työhyvinvointi, eläimet ja eläinten hyvinvointi, paikallisuus ja talous. Jaottelu noudattaa ruokaketjussa tunnistettuja vastuullisuuden seitsemää eri ulottuvuutta. On silti huomattava, ettei valituilla tilastoilla tarkoiteta vastuullisuuden mittaristoa, sillä asiaa koskeva tutkimus on vielä alkuvaiheissaan.

Tietohaarukan tuoreimmat tiedot ovat pääosin vuodelta 2017. Mukana on myös tietoja aikaisemmilta vuosilta sekä kansainvälisiä vertailulukuja.

Tietohaarukka on saatavissa kolmella kielellä (suomi, ruotsi, englanti) painettuna julkaisuna sekä myös verkkojulkaisuna osoitteessa www.ruokatieto.fi/tietohaarukka.

SISÄLLYSLUETTELO

Yleistä

Kotitalouksien määrä	3
Suomen väkiluku	3
Suomen asukastiheys	3
Kotitalouksien keskipää	3
Bruttokansantuote	4
Tuotannon bruttoarvo ja jalostusarvo toimialoittain 2016	5
Biotalous vuonna 2016 e.	6
Työvoima	7
Ammattitaudit toimialoittain 2014	8
Työtapaturmien määrä	8
Maatalousyrittäjien keski-ikä ja lukumäärä	8
Tärkeimmät työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyt maatalousyrittäjillä	9

Maatalous

Sademäärä 1981–2017	10
Keskilämpötila 1981–2017	10
Ilmasto kasvukauden aikana	10
Päivän pituus	10
Luonnonmukaisesti viljelty peltoala ja luomutilat	11
Luomutoimijoiden määrä	11
Luomupeltoalan käyttö	12
Luomutuotanto	13
Luomun markkinaosuus	13
Ympäristökorvaus	13
Kasvinsuojeluaineiden myynti	14
Kasvinsuojeluainejäämien valvonta 2017	14
Maatalousyrittäjien lomitus	15
Maatalous- ja puutarhayritysten määrä	15
Maatalous- ja puutarhayritysten määrän muutos	16
Maatalous- ja puutarhayritysten omistus	16

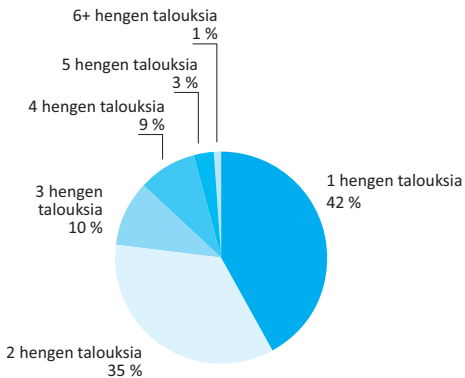
Maatalouden työlliset	16
Maatalous- ja puutarhayritysten päätuotantosuunnat	17
Maatalous- ja puutarhayritysten tulot tuotantosuunnittain	17
Muu yritystoiminta maatalous- ja puutarhayrityksissä	18
Peltoalan käyttö	19
Sato	20
Maa- ja puutarhatalouden tuotantokustannukset	21
Maa- ja puutarhatalouden tuotto	22
Mehiläisalan lukuja	23
Maatalouden kannattavuuskerroin tuotantosuunnittain 2001–2016	23
Yrittäjätulo	24
Tuottajahinnat	24
Kotieläimet	25
Keskimääräinen eläinluku tiloilla	25
Otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset	26
Eläinsuojelutarkastukset kaupallisissa eläinkuljetuksissa	26
Eläinten hyvinvointikorvausta saavat tilat	26
Eläinten terveydenhuoltotyön toteutuminen sika- ja nautatiloilla	27
Vastuullisen tuotannon raja-arvot sianlihantuotannossa	28
Mikrobilääkkeiden käyttö tuotantoeläimillä	28
Broilerin hyvinvointia kuvaava jalkapohjaindeksi	28
Kanalat	29
Navettatyypit tuotosseuranta-karjoissa 2017	29
Laiduntaminen ja ulkoilutus tuotosseurantakarjoissa	29
Lypsykoneet 2017	30
Tuotosseurantakarjan keskituotos ja maidon pitoisuudet 2017	30

Elintarvikkeet		Määräystenvastaiset elintarvikkeet 2017	52
Elintarvikejalostajat toimialoittain	31	Määräystenvastaisuuden syyt 2017	53
Elintarvike- ja juomateollisuuden toimipaikat yrityskoon mukaan	32	Eläviä eläimiä ja eläimistä saatavia elintarvikkeita koskeva vierasainevalvontaohjelma	53
Elintarviketeollisuuden suurimmat toimialat	33	Elintarvikevalvontamäärät 2017	54
Elintarviketuonti ja -vientä	34	Takaisinvetojen määrä	55
Elintarvikevienti maittain	36	Takaisinvetojen syyt 2017	55
Elintarvikevienti maittain ja tuoteryhmittäin 2017	37	Ruokamyrkytysepidemiat ja sairastuneiden määrä 2017	55
Elintarviketeollisuuden T&K-menot	38	Ruokamyrkytysepidemiat välittäjäelintarvikkeen mukaan	56
Kulutusmenot	38	Elintarvikkeiden kulutus henkeä kohti Suomessa ja EU:ssa	57
Ravintomenot	39	Energiaravintoaineiden ja kuidun keskimääräinen päivittäinen saanti sekä osuus kokonaissaannista	58
Elintarvikkeiden reaalihintakehitys Suomessa 2005–2017	39	Merkittävimmät ravintoaineiden lähteet	59
Vähittäishinnat	40	Vitamiinien ja kivennäisaineiden saanti ruuasta suosituksiin verrattuna	60
Yleisin elintarvikkeiden arvonlisävero EU-maissa 2018	41	Suomalaisten päivittäinen ateriointi	61
Hintaindeksit 2016	42	Terveyskäyttäytyminen 2017	62
Kotitalouksien kulutus elintarvikkeisiin ja alkoholittomiin juomiin	43		
Liha	44	Päivittäistavarakauppa ja ammattikeittiöt	
Kananmunat	44	Myymälöiden lukumäärä myymälätyypin mukaan	63
Maitotuotteet ja ravintorasvat	45	Päivittäistavaroiden myynti myymälätyypeittäin	63
Leipävilja	45	Keittiöiden luku- ja annosmäärät toimialoittain 2017	64
Kala	46	Luomutuotteiden osuus julkisissa ruokapalveluissa	64
Kalan kulutus	46	Luomun käyttöiheys ruokapalveluissa	64
Kasvikset ja hedelmät	47		
Marjat ja sienet	48		
Riistasaaliit	49		
Elintarvikeomavaraisuus	50		
Ruoka-alan arvonlisäysvaikutukset (milj.€) maakunnittain ja % maakunnan arvonlisäyksestä	51		

Merkkien selityksiä
e = ennakkotieto
.. = puuttuva tieto

KOTITALOUKSIEN MÄÄRÄ

Vuonna 2016 Suomessa oli kotitalouksia yhteensä 2 677 000.

Lähde: Tilastokeskus

Suomen väkiluku oli 5 513 130 henkilöä 1.1.2018.

Suomen asukastiheys oli noin 18,14 henkilöä neliökilometrillä 1.1.2018.

Kotitalouksien keskipaino oli 2,02 henkeä vuonna 2016.

Lähde: Tilastokeskus

BRUTTOKANSANTUOTE

Toimiala % ¹⁾	2005	2010	2016	2017e.
Maa-, metsä- ja kalatalous	2,6	2,7	2,8	2,7
josta maatalous	1,1	0,9	0,7	0,6
Tehdasteollisuus	24,3	19,5	17,0	17,6
josta elintarviketeollisuus	1,5	1,3	1,4	1,4
Rakentaminen	6,4	6,4	6,9	7,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	9,8	9,4	7,6	7,5
Kuljetus ja varastointi	5,7	5,1	4,8	4,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,6	1,6	1,7	1,8
josta ravitsemistoiminta	1,2	1,3	1,4	1,4
Informaatio ja viestintä	5,0	5,0	5,8	5,8
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2,7	2,6	2,9	2,9
Kiinteistöalan toiminta	10,2	11,2	12,7	12,7
Terveys- ja sosiaalipalvelut	8,2	9,3	9,9	9,4

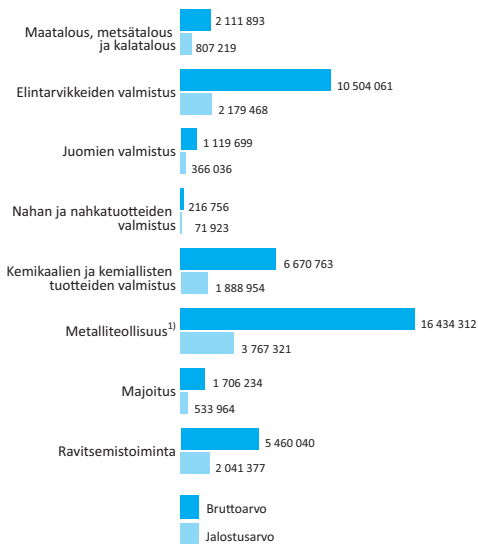
¹⁾ otos bruttokansantuotteeseen kuuluvista toimialoista.

Bruttoarvonlisäys perushintaan mrd €	143,6	163,6	186,0	193,3
Bruttokansantuote markkina- hintaan mrd €	164,4	187,1	216,1	223,8

Lähde: Tilastokeskus/kansantalouden tilinpito

TUOTANNON BRUTTOARVO JA JALOSTUSARVO TOIMIALOITTAIN 2016

Bruttoarvo (tuhatta euroa)
Jalostusarvo (tuhatta euroa)

Lähde: Tilastokeskus, TOL 2008 -luokitus

¹⁾ Metalliteollisuus sisältää metallien jaloutuksen ja metallituotteiden valmistuksen (pl. koneet ja laitteet).

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, myös valmistus omaan käyttöön ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille.

Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotantontekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena.

BIOTALOUS VUONNA 2016 e.

	Tuotos milj. €	Arvon- lisäys milj. €	Työlliset 1 000 henkilöä	Tavara- vienti milj. €
Maatalous	4 386	1 287	75,2	462
Elintarviketeollisuus	10 927	2 608	37	1 249
Metsätalous	4 855	3 509	21,7	44
Kemianteollisuus	2 423	678	3,3	1 657
Veden puhdistus ja jakelu	733	426	2,7	..
Biotalouspalvelut	3 540	1 590	35,4	23
josta luontomatkailu ja -virkistys	3 254	1 395	33,8	..
josta metsästys	76	76	0	0
josta kalastus	210	119	1,6	23
Koko biotalous	64 432	22 136	304,2	16 437
Koko kansantalous	395 580	185 649	2 510,40	52 957
Biotalousosuus %	16	12	12	31

Lähde: Luke

Tuotos, arvonlisäys ja vienti laskettu käypähintaisina.

TYÖVOIMA

	2000	2005	2016	2017	2017
				1 000	1 000
Työlliset toimialoittain	%	%	%	%	henkeä
Maa-, metsä- ja kalatalous sekä kaivostoiminta	6	5	4	4	99
Maatalous	5	4	3	3	71
Metsätalous	1	1	1	1	21
Teollisuus ¹⁾	20	17	13	13	326
josta elintarvike- ja juomateollisuus	2	2	2	1	35
Rakentaminen	6	7	7	8	187
Tukku- ja vähittäiskauppa ²⁾	12	12	12	11	282
Kuljetus ja varastointi	7	6	6	6	139
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3	3	3	3	85
Muut palvelutoiminnat ja toimialat	45	49	54	55	1 358
Toimiala tuntematon	0,3	0,2	0,3	0,2	5
Työllinen työvoima	100	100	100	100	
1 000 henkeä	2 335	2 401	2 448	2 473	2 473
Työvoima yhteensä (1 000 henkeä)	2 589	2 621	2 685	2 707	2 707
heistä työttömiä %	9,8	8,4	8,8	8,6	8,6

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus, TOL 2008 -luokitus

¹⁾ sis. sähkö-, lämpö-, vesi- ja jätehuolto yms.

²⁾ sis. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus.

AMMATTITAUDIT TOIMIALOITTAIN 2014

Ammattitautitapauksia	Kpl	10 000 työllistä kohden
Kasvinviljely, kotieläintalous, riistatalous	141	18,5
Elintarvikkeiden valmistus	50	14,7
Juomien valmistus	1	3,2
Ravitsemistoiminta	25	3,5

Lähde: Työterveyslaitos

TYÖTAPATURMIEN MÄÄRÄ

Työtapaturmat ¹⁾ 100 000 alalla työskentelevää kohden	2005	2010	2014	2015
Maatalousyrittäjät	5 962	4 882	4 854	4 309
Elintarvike- ja juomateollisuuden työntekijät	4 651	4 285	3 228	2 869
Kaikki ammatit ²⁾	2 581	2 103	1 782	1 703

Lähde: Tilastokeskus, Tapaturmavakuutuskeskus

Työtapaturmasuhde on laskettu työnantajayrityksen toimialan mukaan.

¹⁾ vähintään 4 päivän työkyvyttömyyteen johtaneet työtapaturmat.²⁾ ammattiryhmät, joissa vähintään 10 000 palkansaajaa.

MAATALOUSYRITTÄJIEN KESKI-ikä JA LUKUMÄÄRÄ

	1995		2005		2017	
	keski-ikä	lkm	keski-ikä	lkm	keski-ikä	lkm
Maatalousyrittäjät	45,1	142 000	47,6	90 000	48,7	59 000
Aloittavat yrittäjät ¹⁾	29,9	70	29,8	760	29,2	120
Eläkkeelle siirtyvät ²⁾	60,2	6 600	60,8	3 900	62,4	2 000
LUTU luopujat ³⁾	57,8	560	58,6	1 420	58,8	160

Lähde: Mela, tilasto perustuu MYEL-vakuutettujen maatalousyrittäjien tietoihin

¹⁾ luopumistukijärjestelmässä jatkajina aloittavat yrittäjät.²⁾ tarkastelussa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeelle siirtyvät.³⁾ luopumistukijärjestelmän puitteissa sukupolvenvaihdoksella luopuvat.

**TÄRKEIMMÄT TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEELLE
SIIRTYMISEN SYYT MAATALOUSYRITTÄJILLÄ**

%	1995	2005	2016	2017
Hengityselinsairaudet	7	3	2	2
Mielenterveyssairaudet	14	20	17	17
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	46	47	44	46
Vammat, myrkytykset yms.	6	9	7	6
Verenkiertoelinten sairaudet	15	8	9	6
Kasvaimet	..	..	7	10
Hermoston sairaudet	..	..	8	7

Lähde: Mela

% = osuus koko vuoden työkyvyttömyyseläkkeistä maatalousyrittäjillä.

MAATALOUS

SADEMÄÄRÄ 1981–2017, mm

	kevät	kesä	syksy	talvi
Helsinki	106	204	204	149
Jyväskylä	115	231	176	128
Oulu	84	195	133	95
Sodankylä	100	197	138	101
Frankfurt ¹⁾ , Saksa	145	180	159	149
Padova ¹⁾ , Italia	195	183	221	149

Lähde: Ilmatieteen laitos

¹⁾ keskiarvo vuosilta 1981–2015.

KESKILÄMPÖTILA 1981–2017, °C

	kevät	kesä	syksy	talvi
Helsinki	4,5	16,3	6,8	-3,2
Jyväskylä	2,5	14,8	3,7	-7,3
Oulu	1,6	14,7	3,4	-8,3
Sodankylä	-0,9	12,7	0,1	-12,3
Frankfurt ¹⁾ , Saksa	10,7	19,2	10,6	2,5
Padova ¹⁾ , Italia	13,6	23,5	14,4	4,2

Lähde: Ilmatieteen laitos

¹⁾ keskiarvo vuosilta 1981–2015.

ILMASTO KASVUKAUDEN AIKANA

	Tehoisa lämpösusma vertailukaudella			Sademäärä vertailukaudella		
	2017	2016	1981–2010	2017	2016	1981–2010
Jokioinen	1 174	1 416	1 307	397	282	341
Kauhava	1 059	1 304	1 185	279	378	286
Oulu	1 007	1 245	1 170	265	325	257
Sodankylä	753	996	795	207	413	227
Frankfurt ¹⁾	2 647 ¹⁾	..	2 411	351 ¹⁾	..	496
Padova ¹⁾	3 558 ¹⁾	..	3 368	784 ¹⁾	..	643

Lähde: Ilmatieteen laitos

¹⁾ vuoden 2015 lukemat.

PÄIVÄN PITUUS, tuntia

	kevät	kesä	syksy	talvi
Helsinki	14,5	17,5	10,2	7,2
Kauhava	14,9	18,4	9,9	6,4
Oulu	15,3	19,1	9,7	5,8
Sodankylä	15,8	21,1	9,3	4,3
Frankfurt, Saksa	13,7	15,5	10,8	8,9
Padova, Italia	13,4	15,0	11,0	9,4

Lähde: Ilmatieteen laitos

LUONNONMUKAISESTI VIILJELTY PELTOALA JA LUOMUTILAT

Ala, ha	1995	2005	2016	2017
Luomuhyväksytty ala	23 139	135 223	199 552	216 693
Siirtymävaiheessa	21 557	12 364	41 063	42 759
Kokonaisluomuala	44 696	147 588	240 614	259 451
Luomualan osuus kokonaisviljelyalasta %	..	6,7	10,7	11,4
Luomuala/tila	20	34	55	57
Luomutiloja, kpl	2 793	4 296	4 415	4 587
Luomualan osuus kokonaisviljelyalasta % EU 28	..	3,6 ¹⁾	6,7 ^e	..
Kokonaisluomuala EU 28		6 475 828 ¹⁾	11 931 589	..

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Eurostat

¹⁾vuoden 2005 luku on EU 27.

Paikallisuus

LUOMUTOIMIJOIDEN MÄÄRÄ

	2008	2011	2016	2017
Luomualkutuotanto ¹⁾	3 758	3 975	4 356	4 509
josta luomueläintiloja	511	643	959	974
Luomuelintarviketoimijat	401	487	697 ²⁾	742 ²⁾
Luomurehutoimijat	16	33	47	45
Luomusiemenpakkaamot	..	31	25	25
Yhteensä	4 175	4 526	5 241	5 437
Luomualkutuotanto EU 28	..	..	295 618	..

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Eurostat

¹⁾ maatilojen lisäksi mukana myös pelkät kasvihuone-, sienimö- ja mehiläistoimijat.

²⁾ luvussa mukana alihankintatoimijat.

LUOMUPELTOALAN KÄYTTÖ

Luomuhyväksytty ala, ha	1995 ¹⁾	2005	2016	2017
Nurmikasvit	11 431	60 195	120 724	136 694
Vilja yht.	8 158	46 362	54 179	58 147
vehnä	724	6 629	4 901	5 074
ruis	1 616	4 594	4 685	3 306
ohra	2 118	6 760	5 042 ²⁾	5 110
kaura	2 447	23 134	28 750	32 428
seos: korsiviljat	302	2 798	3 114	3 148 ²⁾
seos: palko+korsiviljat	927	1 842	7 557	8 284
Herne	120	1 289	2 003	2 298
Tattari	23	185	527 ²⁾	599 ²⁾
Kumina	9	355	142 ²⁾	158 ²⁾
Pellava	22	277	167	123 ²⁾
Rypsi	64	2 419	1 676	1 539
Peruna	423	440	607	761
Avomaan vihannekset	197	211	317	468
Kasvihuonevihannekset	2	9	8	8
Lehtiyrtit	17	16	7	10 ²⁾
Marjat ja hedelmät	256	800	677	714
Muut kasvit	395	3 672	14 605	5 214
Kesanto	2 022	19 178	3 913	10 650
Yhteensä	23 139	135 223	199 552	216 784

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Ahvenanmaan maakunnan hallitus

¹⁾ ei sisällä Ahvenanmaan tietoja.

²⁾ Ahvenanmaalla ei tuotantoa.

Tavanomaisen peltoalan käytön luvut sivulla 19.

LUOMUTUOTANTO

	2007	%	2016	%	2017	%
	milj. kg	koko- nais- tuotan- nosta	milj. kg	koko- nais- tuotan- nosta	milj. kg	koko- nais- tuotan- nosta
Nauta	..	..	2,9	3,4	2,6	3,1
Sika	..	..	1,0	0,5	0,8	0,5
Lammas	..	..	0,3	24,1	0,3	24,8
Siipikarja	..	..	0,2	0,1	..	..
Kananmunat	1,1	2	3,3	4,6	3,88	5,7
Leipäviljat (vehnä ja ruis)	18,2	2,1	15,4	1,7	16,9	1,9
Peruna	3,7	0,5	7,2	1,2	9,4	1,5
Herne	1,2	18,8	3,6	14,4	1,9	21,3
Maito, milj. litraa	26,8	1,2	55,1	2,3	62,6	2,7

Lähde: Kantar TNS Agri Oy, Pro Luomu, Luonnonvarakeskus

Luomutuotteiden markkinaosuus (€) Suomen päivittäistavara-
kaupassa vuonna 2017 oli 2,3 %.

Lähde: Pro Luomu

Ympäristö

YMPÄRISTÖKORVAUS

Ympäristösitoumukseen sitoutuneet maatilat	2012	2017
Kpl	56 143	43 111
% maatiloista	91	85
% peltoalasta	90	90

Lähde: Maaseutuvirasto

KASVINSUOJELUAINEIDEN MYYNTI

	1995	2005	2015	2016
Tehoaineiden myynti (tn)				
kasvitautilien torjunta-aineet	114	255	231	201
tuhoeläinten torjunta-aineet	57	47	29	29
rikkakasvien torjunta-aineet	791	1 077	1 368	1 265
kasvunsäätteet	73	52	102	79
Valmisteiden myynti (tn)				
kasvitautilien torjunta-aineet	236	718	857	725
tuhoeläinten torjunta-aineet	160	147	141	187
rikkakasvien torjunta-aineet	1 768	2 639	3 375	3 274
kasvunsäätteet	131	107	184	150

Lähde: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Tuoteturvallisuus

KASVINSUOJELUAINEJÄÄMIEN VALVONTA 2017 ¹⁾

Näytteen alkuperä	Satunnais- näytteitä	Määräyksen- vastaisia %
Kotimainen	453	0,4
EU	1 003	0,8
EU:n ulkopuolelta	552	7,1
Yhteensä	2 008	2,4

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

¹⁾ näytteitä hedelmistä, kasviksista, viljasta, prosessoiduista elintarvikkeista, lastenruuista ja eläinperäisistä tuotteista.

MAATALOUSYRITTÄJIEN LOMITUS

	2000	2005	2016	2017
MYEL ¹⁾ -vakuutetut maatalousyrittäjät	105 993	90 007	59 597	58 225
Vuosiloman käyttäjät ²⁾	45 254	34 719	18 716	16 988
Sijaisavun käyttäjät	14 934	14 624	5 959	5 732
Tuetun maksullisen lomituksen käyttäjät	10 995	13 521	9 490	9 146
Täysin maksullisen lomituksen käyttäjät	643	314	377	393

Lähde: Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

¹⁾ viljelijöiden, metsätillallisten, kalastajien ja poronhoitajien sekä heidän perheenjäsentensä työeläkevakuutus.

²⁾ vuosiloman saamiseksi maatalousyrittäjällä tulee olla kotieläimiä vähintään neljä kotieläinyksikköä ja hänen tulee olla päätoiminen maatalousyrittäjä.

Paikallisuus

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYSTEN MÄÄRÄ

Tilakoko pelto ha	1995 kpl	2005 kpl	2016 ¹⁾ kpl	2017 ¹⁾ kpl	% tiloista	% pelto- alasta
0–5	9 988	5 228	1 755	1 624	3	0
5–10	17 049	8 765	6 287	6 241	13	2
10–15	16 918	8 481	5 163	5 006	10	3
15–25	25 634	13 989	8 514	8 230	17	7
25–50	23 870	19 660	12 639	12 137	25	19
50–75	4 508	7 549	6 488	6 317	13	17
75–100	1 209	3 116	3 645	3 600	7	14
100–150	622	1 990	3 213	3 262	7	17
150–	166	739	2 003	2 145	4	21
Yhteensä	99 964	69 517	49 707	48 562	100	100

Lähde: Luonnonvarakeskus

Vuonna 1995 vain yli 1 hehtaarin tilat.

¹⁾ maatalous- ja puutarhayrityksen määritelmää on muutettu. Lukuja ei voi verrata aiempien vuosien lukuihin.

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYSTEN MÄÄRÄN MUUTOS

Maatiloja	2000	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾	Muutos 16/17 %
kpl	78 434	49 707	48 562	-2,3 %

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ maatalous- ja puutarhayritykseksi on vuoden 2013 määritelmän uudistamisen jälkeen laskettu tila, jonka taloudellinen koko on yli 2 000 euroa.

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYSTEN OMISTUS

Omistajaryhmä	1995 ¹⁾ kpl	2005 kpl	2016 ²⁾ kpl	2017 ²⁾ kpl	% tiloista
Yksityishenkilöt	86 933	61 477	42 899	41 878	86,2
Perikunnat ja maatalousyhtymät	12 468	7 297	5 532	5 405	11,1
Valtiot, kunnat ym. yhteisöt	563	743	1 276	1 279	2,6
Maatiloja yhteensä	99 964	69 517	49 707	48 562	100

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ vain yli 1 hehtaarin tilat.

²⁾ maatalous- ja puutarhayritykseksi on vuoden 2013 määritelmän uudistamisen jälkeen laskettu tila, jonka taloudellinen koko on yli 2 000 euroa.

MAATALOUDEN TYÖLLISET

Työlliset, 1 000 henk.	1995	2005	2016	2017
Yrittäjät ¹⁾	116	73	54	53
heistä naisia	37	22	15	15
Palkansaajat	25	20	17	18
heistä naisia	12	9	7	8
Yhteensä	141	93	71	71

Lähde: Tilastokeskus / Työvoimatutkimus

¹⁾ yrittäjät ja yrittäjäperheenjäsenet yhteensä.

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYSTEN PÄÄTUOTANTOSUUNNAT

Tilojen lkm	1995 ¹⁾	2010	2016	2017	%
Lypsykarjatalous	32 480	10 205	7 276	6 704	13,8
Muu nautakarjatalous	9 394	1 270 ²⁾	572 ²⁾	555	1,1
Naudanlihantuotanto	..	3 080	2 931	2 930	6,0
Sikatalous	6 249	1 355	689	607	1,2
Siipikarjatalous	2 239	375	438	436	0,9
Muu laidunkarja ³⁾	..	3 544	2 451	2 249	4,6
Kasvinviljely	42 287	..	..	..	..
josta viljanviljely	..	20 927	17 493	16 240	33,4
Muu kasvinviljely	..	13 092	13 360	14 379	29,6
Muut	7 315	..	..	..	..
Kasvihuonetuotanto	..	1 371	878	836	1,7
Avomaan puutarha- tuotanto	..	1 696	1 456	1 477	3,0
Sekamuotoinen tuotanto	..	2 568	2 163	2 149	4,4
Yhteensä aktiivitalat	99 964	58 213	49 135	48 562	100

Lähde: Luonnovarakeskus

¹⁾ vuoden 1995 luvut eivät ole suoranaisesti verrattavissa muiden vuosien lukuihin.

²⁾ yhdistetty emolehmätuotanto ja lihanautojen kasvatus.

³⁾ sisältää lammas-, vuohi- ja hevostalouden.

MAATALOUS- JA PUUTARHAYRITYSTEN TULOT TUOTANTOSUUNNITTAIN

	Valtionveronalaiset tulot puoliset yhteensä			Maatilatalouden tulot puolisot yhteensä		
	2000 €	2015 €	2016 €	2000 €	2015 €	2016 €
Lypsykarja- talous	31 746	57 500	61 599	24 812	43 593	46 805
Liha- ym. naudat	30 129	53 892	61 402	15 878	27 053	34 170
Siipikarja- talous	45 752	97 740	97 557	28 624	56 907	61 437
Sikatalous	41 644	65 041	74 462	28 421	38 916	45 437
Lampaat, vuo- het, hevoset	29 434	60 327	55 929	3 704	8 702	11 365
Viljanviljely	38 623	62 951	64 599	10 999	15 045	16 397
Muu kasvin- tuotanto	35 760	62 505	60 070	11 695	15 048	16 476
Muu tuotanto	28 901	59 657	64 468	6 524	10 611	13 913
Keskimäärin	35 235	64 952	67 511	16 324	26 984	30 750

Lähde: Tilastokeskus, Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto

MUU YRITYSTOIMINTA MAATALOUS- JA PUUTARHA-YRITYKSISSÄ

Tilojen lkm	2000 ¹⁾	2005 ¹⁾	2010	2016
Teollisuus	4 786	3 753	2 747	1 970
elintarvikkeiden jatkojalostus	1 065	684	479	430
muiden maataloustuotteiden jatkojalostus	134	152	94	80
puutavaran jatkojalostus	1 349	889	583	360
käsitöiden valmistus myyntiin	274	277	155	80
energian tuotanto	959	1 037	907	690
muu teollinen tuotanto	1 005	714	529	320
Rakentaminen	²⁾	881	438	330
Kauppa	1 056	1 298	850	670
Palvelut	15 252	16 547	13 793	10 510
matkailu, majoitus, virkistyspalvelut	2 272	1 865	1 440	1 050
urakointi	8 880	10 013	8 896	7 130
muut palvelut	4 100	4 669	3 457	2 330
Muu alkutuotanto kuin maa- ja metsätalous	744	1 815	981	790
kalojen, rapujen yms. viljely tilalla	112	65	48	40
turkistarhaus	632	510	315	220
poronhoito	²⁾	573	365	250
kalastus	²⁾	144	104	110
muu alkutuotanto	²⁾	523	149	170
Päätoimiala tuntematon			721	..
Monialaisia tiloja yhteensä	21 838	24 294	19 530	14 280

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ vuosien 2000 ja 2005 luvuissa ei ole mukana puutarhayrityksiä, jotka harjoittavat vain kasvihuonetuotantoa.

²⁾ toimialaluokitus osittain erilainen, kyseistä toimialaa ei kysytty.

Huom. Tilan liikevaihdoltaan suurin toimiala.

PELTOALAN KÄYTTÖ

	1995 1 000 ha	2005 1 000 ha	2016 ¹⁾ 1 000 ha	2017 ¹⁾ 1 000 ha
Nurmikasvit	755	620	688	717
Vilja yht.	978	1 188	1 109	1 071
vehnä	101	215	223	219
ruis	21	14	27	32
ohra	516	595	486	437
kaura	329	346	332	337
seosvilja	11	16	40	43
muut viljat	0,5	1,1	2,6	3,4
Rypsi ja rapsi	85	77	62	65
Sokerijuurikas	35	31	12	12
Peruna	36	29	22	22
Muut viljelykasvit	29	49	91	101
Tuotantoala yhteensä	1 918	1 993	1 983	1 988
Kesanto	223	241	261	254
Viljelyala yhteensä	2 141	2 235	2 244	2 242

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ sisältää vain taloudellisen kynnyksarvon (SO 2 000 euroa) ylittävät yritykset.

	1995 ha	2005 ha	2016 ha	2017 ha
Maatalous- ja puutarha- yritysten keskipeltoala	22	33	46	47

Lähde: Luonnonvarakeskus

SATO

	1995	2005	2016	2017
Vehnä				
ala 1 000 ha	101	215	215	194
kokonaissato milj. kg	380	801	824	802
sato kg/ha	3 770	3 730	3 830	4 130
Ruis				
ala 1 000 ha	21	14	26	29
kokonaissato milj. kg	58	32	87	114
sato kg/ha	2 770	2 290	3 340	3 920
Ohra				
ala 1 000 ha	516	594	436	358
kokonaissato milj. kg	1 764	2 103	1 581	1 460
sato kg/ha	3 420	3 540	3 630	4 070
Kaura				
ala 1 000 ha	329	345	305	270
kokonaissato milj. kg	1 097	1 073	1 035	1 014
sato kg/ha	3 330	3 110	3 390	3 760
Sokerijuurikas				
ala 1 000 ha	35	31	12	12
kokonaissato milj. kg	1 110	1 181	434	430
sato kg/ha	31 900	37 870	37 340	36 550
Rypsi ja rapsi				
ala 1 000 ha	85	77	60	55
kokonaissato milj. kg	128	106	96	91
sato kg/ha	1 500	1 380	1 550	1 650
Herne				
ala 1 000 ha	5	4	10	4
sato milj. kg	11	8	25	9
sato kg/ha	2 420	93	2 470	2 180
Peruna				
ala 1 000 ha	36	29	22	21
sato milj. kg	798	743	588	612
sato kg/ha	22 110	25 700	27 120	28 860
Vihannekset				
kokonaissato milj. kg	234	248	262	254
tomaatti	31	38	41	39
kasvihuonekurkku	24	32	39	43
valkokaali	24	19	19	23
porkkana	61	67	73	62
sipuli	17	21	26	26
Ruukkuvihannekset milj. kpl	30	64	100	102

Lähde: Luonnonvarakeskus

MAA - JA PUUTARHATALOUDEN TUOTANTOKUSTANNUKSET

	2000 Milj. €	2005 Milj. €	2015 Milj. €	2016 Milj. €
Tarvikekustannukset				
yhteensä	1 525	1 628	2 050	1 851
Lannoitteet ja kalkitus	193	185	264	259
Muut kasvinviljely- kustannukset	264	324	367	313
Polttoaineet	189	207	298	235
Sähkö	114	102	191	149
Ostorehukustannukset	482	454	515	507
Kotieläinkustannukset	282	357	415	388
Tilakäyttökustannus ¹⁾	323	310	488	441
Konekustannukset				
yhteensä	757	885	1 036	1 003
Konepoistot	445	545	551	507
Muut konekustannukset	311	340	485	496
Rakennuskustannukset				
yhteensä	301	329	380	327
Rakennuspoistot	237	273	307	285
Muut rakennus- kustannukset	64	57	73	43
Muut kustannukset				
yhteensä	641	785	930	932
Vakuutukset	227	262	320	319
Kiinteät vuokrat	82	104	163	183
Muut poistot	44	45	47	48
Muut kustannukset	288	373	401	381
Työkustannukset				
yhteensä	1 493	1 770	1 421	1 358
Maksetut palkat	190	180	244	207
Palkkavaatimus	1 303	1 590	1 177	1 151
Korkokustannukset				
yhteensä	598	622	667	730
Korkokulut	133	114	113	101
Oman pääoman korkovaatimus	465	508	554	630
Yhteensä	5 637	6 330	6 972	6 642

Lähde: Luke Taloustohtori. Maatalouden kokonaislaskentapalvelu.

Aineisto: Luke kannattavuuskirjanpitoluokset

¹⁾ omalla tilalla tuotettujen ja käytettyjen rehujen ja kasvinsiementen kustannukset.

MAA- JA PUUTARHATALOUDEN TUOTTO

Tuottoerä	2000 Milj. €	2005 Milj. €	2015 Milj. €	2016 Milj. €
Kasvinviljelytuotto yhteensä	881	720	1 094	1 324
Ruis ja vehnä	84	74	175	143
Ohra	171	155	267	247
Kaura ja muut viljat	139	80	137	196
Öljykasvit	15	19	40	41
Nurmirehut	269	218	381	613
Peruna ja sokerijuurikas	183	158	53	45
Palkokasvit ja muut kasvit	21	16	40	37
Kotieläintuotto yhteensä	1 612	1 636	1 844	1 802
Nautakarja	1 089	1 094	1 258	1 278
Sika	311	360	301	239
Siipikarja	204	194	234	247
Lammas- ja vuohi	9	6	51	38
Kasvihuone- ja avomaa- tuotto	549	517	675	445
Rahoitustuotto	16	14	8	10
Muu tuotto	147	168	201	182
Tuet yhteensä	1 776	1 966	1 897	1 818
CAP-tuet	385	514	580	535
LFA-tuki ja ympäristötuki	721	747	855	859
Kansalliset tuet ja inves- tointituet	667	702	432	361
Yhteensä	4 981	5 038	5 719	5 549

Lähde: Luke Taloustohtori. Maatalouden kokonaislaskenta -palvelu.

Aineisto: Luke kannattavuuskirjanpitolukokset

Laskennassa mukana myös omalla tilalla tuotettujen ja käytettyjen rehujen ja siementen arvo.

MEHILÄISALAN LUKUJA

	2016	2017
Suomen Mehiläishoitajain Liiton jäsenet	2 565	2 590
Ammattitarhaajat ¹⁾ , kpl	77	74
Luomutarhaajien määrä	63	61
Tuottavien mehiläispesien määrä	64 000	67 000
Luomumehiläispesien määrä	4 398	4 079
Yhden mehiläispesän sato, kg	24	38
Hunajantuotanto, tn	1 200	2 100
Hunajan tuonti, tonnia	1 755	1 970
Hunajan kokonaiskulutus, tn	3 849	3 168
Hunajan kulutus, g/hlö	700	576
Mehiläispesien talvitappiot ²⁾ , %	14	15
Mehiläistarhauksen kokonaistuotto ³⁾ , €	29 000	30 000
Luomun osuus tuotannosta ja kulutuksesta %	8	7

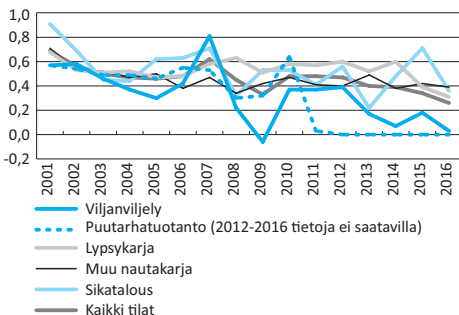
Lähde: Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry, Evira, Tulli, Luonnonvarakeskus

¹⁾ pesätukitilaston yli 100 pesän tarhaajat.

²⁾ talven aikana kulleiden mehiläisten osuus.

³⁾ arvio vuosilta 2016 ja 2017.

MAATALOUDEN KANNATTAVUUSKERROIN TUOTANTOSUUNNITTAIN 2001–2016

Lähde: Luke Maatalouden kokonaislaskenta

YRITTÄJÄTULO

	2000	2005	2015	2016
	Milj. €	Milj. €	Milj. €	Milj. €
Yrittäjätulo	1 114	808	472	310

Lähde: Luke Taloustohtori. Maatalouden kokonaislaskenta -palvelu.

Aineisto: Luke kannattavuuskirjanpitolukokset

TUOTTAJAHINNAT

		1995	2005	2016	2017	Muutos 16/17 %
Maito	snt/litra					
normimaidon hinta ¹⁾		31,3	31,5	33,62	34,00	1,1
meijerin jälkitili		1,5	2,2	0,44	0,53	20,5
Liha	€/kg					
naudanliha		2,4	2,1	2,84	2,98	4,9
sianliha		1,3	1,3	1,40	1,48	5,7
broilerinliha		1,1	1,1	1,31	1,29	-1,5
karitsanliha		1,9	2,6	3,67	3,71	1,1
hevosenliha		1,3	0,3	..	..	
Kananmunat	€/kg	0,5	0,6	1,00	0,96	-3,2
Vilja ja peruna						
leipävehnä ²⁾	€/tonni	147,0	106,2	150,65	156,49	3,9
ruis ²⁾	€/tonni	149,5	118,4	170,52	164,02	-3,8
rehuohra ²⁾	€/tonni	122,3	99,5	124,08	130,22	4,9
kaura ²⁾	€/tonni	118,4	87,1	128,76	134,69	4,6
mallasohra ²⁾	€/tonni	142,1	115,3	153,50	156,63	2,0
ruokaperuna ³⁾	€/100 kg	..	..	20,02	17,97	-10,2
rypsi ja rapsi ²⁾	€/tonni	..	200,1	361,97	382,51	5,7

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ perushinta I-luokan maidolle, joka sisältää 4,3 % rasvaa ja 3,3 % valkuaista. Ei sisällä laatuosaa, muita lisiä, tuotantotukea eikä jälkitiliä.

²⁾ viljelijöille maksettu perushinta sisältäen kuljetuksen ensimmäiseen vastaanottopisteeseen.

³⁾ viljelijöille maksettu hinta 100 nettokiloa kohden pakkaamolle toimitettuna. Ei sisällä varhaisperunaa.

KOTIELÄIMET

Kotieläimiä 1 000 kpl	1995	2005	2016	2017
Hevosia	50	64	74	74
Nautakarjaa	1 148	959	909	893
lypsylehmiä	399	319	282	275
emolehmiä	29	35	59	60
Lampaita ¹⁾	159	87	157	156
uuhia	69	52	76	76
muut lampaat	90	35	80	80
Sikoja ²⁾	1 400	1 401	1 235	1 136
emakoita	161	177	95	85
lihasikoja	451	460	575	536
porsaita	476	451	543	494
Siipikarjaa ³⁾	10 358	10 538	13 445	13 136
kanoja	4 179	3 128	3 599	3 595
broilereita	4 276	5 472	8 272	8 047
kalkkunoita	80	495	260	292
Vuohia	6	7	5	5
Eloporoja ⁴⁾	208	207	191	193

Lähde: Luonnonvarakeskus, Tilastokeskus, Suomen Hippos ry

¹⁾ vuodesta 2015 lähtien lammasluvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden.

²⁾ sikojen luokittelu muuttunut v. 2015 alkaen. Ainoastaan luokka 'Sikoja' on vertailukelpoinen aiempiin vuosiin nähden.

³⁾ vuodesta 2016 lähtien siipikarjan lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden.

⁴⁾ elämään jätetyt vuotta vanhemmat lukuporot + vasat.

KESKIMÄÄRÄINEN ELÄINLUKU TILOILLA

Keskieläinluku kpl/tila	2012	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾
Siat	1 175	1 792	1 871
Naudat	70	84	88
Siipikarja	32 412	30 696	30 128

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ maatalous- ja puutarhayrityksen määritelmää on muutettu 2013. Vuoden 2012 luku on laskettu takautuvasti. Lukuja ei voi verrata aikaisempien vuosien tilastoihin.

OTANTAAN PERUSTUVAT ELÄINSUOJELUTARKASTUKSET

kpl	Tarkastuksia			Laiminlyöntejä		
	2011	2016	2017	2011	2016	2017
Siat	52	36	10	13	10	3
Naudat	362	162	288	97	27	43
Munivat kanat	26	19	3	5	5	0
Broilerit	..	5	2	..	0	0
Vuohet	12	8	..	0	0	..
Ankat ja hanhet	8	7 ¹⁾	..	0	1 ¹⁾	..
Lampaat	32	56	13	8	10	1

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

¹⁾ vuoden 2015 tieto.

ELÄINSUOJELUTARKASTUKSET KAUPALLISISSA ELÄINKULJETUKSISSA

	2005	2011	2016	2017
Tarkastukset (lkm)	451	387	411	357
Epäkohdat (%)	24	16	9	7

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

ELÄINTEN HYVINVOINTIKORVAUSTA SAAVAT TILAT ¹⁾

Tiloja, kpl	2015	% tiloista	2016	% tiloista	2017	% tiloista
Nautatilat	4 842	51	4 888	52	4 841	52
Sikatilat	767	69	698	68	773	72
Lammas/ vuohetilat	340	53	318	53	307	47
Siipikarja- tilat	326	70	304	70	357	81

Lähde: Mavi

¹⁾ tilat, joille maksettu korvausta.

% tiloista, jotka voivat hakea hyvinvointikorvausta (riittävä eläinmäärä).

ELÄINTEN TERVEYDENHUOLTOTYÖN TOTEUTUMINEN SIKA- JA NAUTATILOILLA

	Terveyden- huoltosopimus eläinlääkärin kanssa		Kattavuus %		Erytistasolla ¹⁾		Kansallisella tasolla ²⁾		Perustasolla ³⁾		Passivoitu ⁴⁾		Terveyden- huoltokäyntejä	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Sikatilat (pitopaikat)	1 220	1 153	88	85	42	39	1 094	990	37	67	39	57	5 577	5 174
Nautatilat	7 504	7 508	60	67	..	..	..	..	..	..	..	..	6 749	9 041

Lähde: ETT, Sikava (sikaloiden terveystilastukset) ja Naseva (nautojen terveydenhuollon seurantarjestelmä)

¹⁾ täyttää vapaaehtoiset elinkeinon jalostussikaloille asettamat erityisvaatimukset www.sikava.fi.

²⁾ täyttää vapaaehtoiset elinkeinon asettamat terveydenhuollon vaatimukset.

³⁾ joku vapaaehtoisista kansallisen tason vaatimuksista ei täyty.

⁴⁾ pitopaikka tyhjänä.

Pitopaikkojen määrä eri terveystilastustoilla vuosittain 31.12.

VASTUULLISEN TUOTANNON RAJA-ARVOT SIANLIHANTUOTANNOSSA

Jakso	Pitopaikat ¹⁾ , joilla VTM		VTM-ylitykset ¹⁾ , lihasiat			VTM-ylitykset ¹⁾ , emakot	
	alit- tuu	ylit- tyy	koko- ruho	osa- ruho	kuol- leisuus	koko- ruho	kuollei- suus
2_2016	95,8	4,2	0,6	1,1	1,5	0,2	0,8
1_2017	91,8	8,2	2,3	1,6	2,4	0,5	0,9

Lähde: ETT, Sikava (sikaloiden terveystuotusrekisteri)

Vastuullisen tuotannon mittarit (VTM) ovat osa sianlihantuotannon kansallisen tason ehtoja (sikava.fi/terveystuotus). Näiden raja-arvojen ylittymistä tarkkaillaan puolivuositain. Raja-arvo kokoruuhohylkäyksille: emakot 7 % ja lihasiat 1,1 %. Raja-arvo lihasikojen osaruuhohylkäyksille on 12 %. Raja-arvo emakkokuolleisuudelle on 25 %, lihasikojen kuolleisuudelle 4 %.

¹⁾ %-osuudet pitopaikoista suhteutettuna kaikkiin pitopaikkoihin.

MIKROBILÄÄKKEIDEN KÄYTTÖ TUOTANTOELÄIMILLÄ

	EU/ETA-alue keskimäärin			Suomi		
	2010 ²⁾	2014 ³⁾	2015 ⁴⁾	2010	2014	2015
mg/PCU ¹⁾	131	153	136	25	22	20

Lähde: Euroopan lääkevirasto EMA, ESVAC

¹⁾ tuotantoeläinpopulaatioon suhteutettu kulutus (PCU, population correction unit = populaatiokorjausyksikkö, jonka laskennassa huomioidaan tärkeimmät tuotantoeläinlajit) EU/ETA-alueen tulos on laskettu jakamalla mikrobilääkkeiden kokonaisuusmyynti kaikissa raportoitiin osallistuneissa maissa näiden maiden yhteenlasketulla populaatiokorjausyksiköllä.

²⁾ osallistuneiden maiden lukumäärä: 19

³⁾ osallistuneiden maiden lukumäärä: 29

⁴⁾ osallistuneiden maiden lukumäärä: 30

BROILERIEN HYVINVOINTIA KUVAAVA JALKAPOHJAINDEKSI

	2012	2016	2017
Parvien osuus %, joilla pisteet alle 40	94,46	98,46	99,2
Parvien osuus %, joilla pisteet 40–80	4,91	1,38	0,75
Parvien osuus %, joilla pisteet yli 80	0,62	0,16	0,05

Lähde: ETT

Kaikista broileriparvista arvioidaan teurastamolla vähintään sadan linnun yksi jalkapohja. Ihotulehduksen vakavuusasteelle on kolme luokkaa 0, 1 ja 2, joista 0 vastaa tervettä jalkapohjaa. Alle 40 pistettä/parvi katsotaan hyväksi tilanteeksi.

KANALAT

Kanalatyyppi	% kananmunatuotannosta		
	2010	2016	2017
Virikehäkki	89	62	62
Lattia	9	33	32
Luomu	2	5	5

Lähde: Suomen Siipikarjaliitto ry

NAVETTATYYPIT TUOTOSSEURANTAKARJOISSA 2017

	Navetoita	%	Lehmiä	%	Keskilehmä- luku, kpl/tila
Parsinavetta	2 984	62	83 372	41	28,1
Pihatto	1 823	38	117 837	59	71,1
Yhteensä	4 807 ¹⁾	100	201 209	100	43,9

Lähde: ProAgria

¹⁾ tiedossa ei ole mukana kaikki tuotosseurantakarjat.

Parsinavetta: Lehmä on kytketty päästään kiinni parteen, jossa se syö ja lepää, ja jossa se myös lypsetään.

Pihatto: Lehmät ovat irti rakennuksessa, jossa niille on erillinen ruokinta- ja lepoalue. Lehmät lypsetään joko lypsyasemalla tai robotti lypsää ne.

LAIDUNTAMINEN JA ULKOILUTUS TUOTOSSEURANTAKARJOISSA

Karjoja	2010		2017	
	kpl	%	kpl	%
Kesällä laidun, talvella ulkoilu	455	7,9	430	9,1
Kesällä laidun, talvella sisällä	3 895	67,8	2 984	63,4
Kesällä tarhassa, talvella ulkoilu	103	1,8	110	2,3
Kesällä tarhassa, talvella sisällä	347	6	293	6,2
Kesällä ja talvella sisällä	946	16,5	891	18,9
Yhteensä	5 746	100	4 708	100

Lähde: ProAgria

LYPSYKONEET 2017

Lypsykonetyyppi	Tiloja	%
putkilypsy	3 044	61,3
lypsyasema	956	19,3
automaattilypsy	922	18,6
kannukone	42	0,8
Yhteensä	4 964	100,0

Lähde: ProAgria

TUOTOSSEURANTAKARJAN KESKITUOTOS JA MAIDON PITOISUUDET 2017

Rotu	Lehmiä, kpl	Keski-tuotos, kg/lehmä	Maidon pitoisuudet, %			
			Valku-ainen	Rasva	EKM ¹⁾	Solut ²⁾
Ayrshire	98 049	9 228	3,56	4,45	9 850	164
Holstein	92 033	10 243	3,45	4,14	10 510	183
Suomenkarja	2 035	6 262	3,46	4,48	6 686	191
Itäsuomenkarja	267	4 057	3,46	4,36	4 293	205
Länsisuomenkarja	1 336	6 972	3,47	4,53	7 485	189
Pohjois-suomenkarja	432	5 429	3,43	4,35	5 695	193
Jersey	823	8 045	3,84	5,24	9 564	177
Muu	266	8 771	3,52	4,23	9 155	164
Kaikki	201 135	9 675	3,50	4,30	10 129	174

Lähde: ProAgria

¹⁾ energiakorjattu maitotuotos (maidon rasva-, valkuais- ja laktoosipitoisuudet huomioidaan).

²⁾ maidon solupitoisuuden geometrinen keskiarvo.

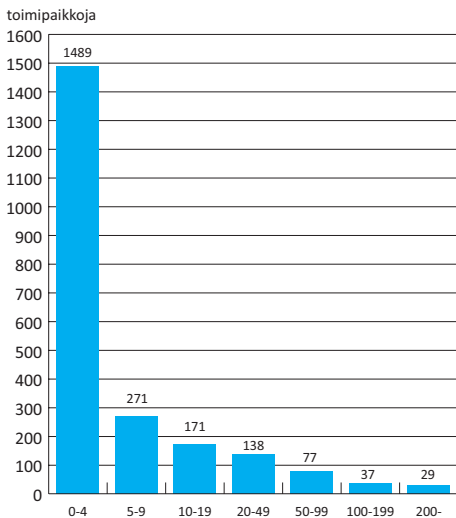

ELINTARVIKEJALOSTAJAT TOIMIALOITTAIN

Toimiala	2000		2014		2017	
	< 20	≥ 20	< 20	≥ 20	< 20	≥ 20
	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä
Teurastus ja lihanjalostus	330	50	385	42	391	44
Kalanjalostus	243	13	300	15	313	19
Vihannesten, marjojen ja hedelmien jalostus	373	22	433	27	437	28
Maidon jatkojalostus	108	42	89	32	87	24
Myllytuotteiden valmistus	145	8	128	14	114	9
Leipomotoiminta	991	110	874	78	770	65
Juomien valmistus	85	14	128	19	105	11
Muiden elintarvikkeiden jalostus	330	48	343	43	389	53
Yhteensä	2 605	307	2 680	270	2 606	253

Lähde: Ruoka Suomi -teemaryhmä

ELINTARVIKE- JA JUOMATEOLLISUUDEN TOIMIPAIKAT YRITYSKOON MUKAAN

Lähde: Tilastokeskus

Elintarvike- ja juomateollisuus on pk-yritysvaltaista.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN SUURIMMAT TOIMIALAT

Toimiala	Toimipaikkojen lukumäärä		Henkilöstön lukumäärä yhteensä ¹⁾		Liikevaihto 1 000 €		Liikevaihto 1 000 €/henkilö	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Teurastus, lihatuotteiden valmistus	254	254	8 089	8 022	2 485 481	2 437 902	307	304
Kalan, äyriäisten ja nilviäisten jalostus	153	146	881	859	329 173	346 997	374	404
Hedelmien ja kasvien jalostus ja säilöntä	162	155	1 834	1 936	491 107	567 744	268	293
Perunoiden jalostus ja säilöntä	52	44	384	383	124 988	112 318	326	293
Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus	20	20	154	147	50 485	59 233	329	403
Maitotaloustuotteiden valmistus	91	89	4 945	4 119	2 205 488	2 044 459	446	496
Mylly- ja tärkkelystuotteiden valmistus	76	65	571	618	327 752	354 053	574	573
Leipomotuotteiden, makaronien yms. valmistus	882	799	7 500	7 352	999 520	1 007 091	133	137
Muiden elintarvikkeiden valmistus, joista	274	269	5 842	5 886	1 769 420	1 814 545	303	308
Sokeri	3	4	270	268	235 102	197 116	871	735
Kaakao, suklaa ja makeiset	49	48	1 562	1 567	380 659	378 605	244	242
Teen ja kahvin valmistus	16	23	448	464	340 358	360 006	759	776
Eines- ja valmisruuat	78	77	2 034	1 935	368 554	376 207	181	194
Ravintovalmisteet ja dieettiruuat	10	9	313	369	132 627	143 085	424	388
Juomat	155	177	2 918	2 807	1 174 437	1 214 119	402	433
Alkoholijuomat ²⁾	125	148	2 656 ³⁾	2 517	1 061 936 ³⁾	1 096 973	400 ³⁾	436
Elintarviketeollisuus yhteensä	1 998	1 882	30 735	29 908	9 241 069	9 200 979	301	308

Lähde: Tilastokeskus, TOL 2008

¹⁾ käsittää palkansaajat sekä yrittäjät. Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovoitelliseksi siten, että esim. puolipäiväinen työntekijä vastaa 0,5 henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovoitellista.

²⁾ alkoholijuomien tislauksen ja sekoittamisen: etyylialkoholin valmistus käymisteitse sekä siiderin ja hedelmä- ja marjaviinien valmistus, muiden tislattomien juomien valmistus käymisteitse sekä oluen valmistus. ³⁾ luvut ovat suunta antavia, sillä osa tiedoista puuttuu.

ELINTARVIKetuonti ja -vientä

Tuoteryhmä	Tuonti milj. €		
	1995	2005	2016 ¹⁾
JALOSTETUT ELINTARVIKKEET			
Juomat	..	333,3	418,23
Alkoholijuomat ²⁾	99,5	267,8	325,35
Olut	7,4	20,6	37,70
Virvoitusjuomat ja kivennäisvedet	4,0	33,5	55,18
Mehut	9,1	13,0	79,49
Eläin- ja kasvisrasvat sekä öljyt	31,1	41,2	150,78
Voi ym. maitorasvat	..	1,4	3,75
Rypsi- ja rapsiöljy	..	5,0	7,53
Margariini	6,9	23,6	28,61
Hedelmäsäilykkeet	..	42,5	78,27
Muut vihannes- ja kasvissäilykkeet	..	35,6	77,25
Sokeri ja hunaja	1,3	2,2	51,43
Sokerikemian tuotteet	3,5	6,4	3,90
Hunaja	..	2,2	8,66
Kahvi (instant ja paahdettu)	11,3	19,7	59,58
Kala ja äyriäiset	..	..	136,92
Kalapakasteet	..	6,9	27,21
Keitot ja liemet	8,5	12,8	41,28
Lastenruuat	2,0	9,3	19,79
Liha	57,3	102,8	314,27
Sika	..	29,4	54,90
Nauta	..	37,9	64,11
Siipikarja	..	18,2	30,28
Maitotalous	63,6	178,8	376,57
Maitojauhe	..	1,9	1,82
Juusto	..	123,1	265,10
Maltaat	1,7	0,4	3,91
Marja- ja vihannespakasteet	23,6	59,0	99,41
Perunapakasteet	..	16,4	28,05
Jauhot ja myllytuotteet	1,4	3,0	120,93
Ruisjauhot	..	..	0,23
Rehut	83,7	147,0	338,26
Makeiset	90,9	134,7	220,58
Suklaa	..	56,1	101,22
Täkkelystuotteet	69,5	82,0	91,04
Kaikki jalostetut elintarvikkeet yhteensä³⁾	860,1	1 781,6	3 238,44
MAATALOUSTUOTTEET			
Tee	..	..	12,25
Hedelmät	146,7	220,3	361,71
Kaakaopavut	0,2	0,0	0,24
Kahvi, raaka	124,3	115,7	210,48
Linnunmunat	0,1	1,3	4,16
Kala ja äyriäiset	..	..	243,92
Tuore kala	14,4	65,6	232,71
Marjat	2,6	5,7	17,58
Mustikat	..	2,3	1,10
Mausteet	4,4	6,8	14,50
Pähkinät	7,4	9,5	38,21
Raakasokeri	17,7	26,7	47,13
Kasvikset ja peruna	62,5	113,6	213,98
Viljat	37,2	28,5	28,23
Kaura	..	0,01	1,69
Kaikki maataloustuotteet yhteensä³⁾	1 335,8	2 448,3	1 260,65

Lähde: Tulli, Elintarviketeollisuusliitto ry

¹⁾ tilastointi on muuttunut vuonna 2015. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin.

	Muutos		Vienti milj. €			Muutos	
	2017 ¹⁾	16/17 %	1995	2005	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾	16/17 %
472,60	13,0	..	90,2	163,39	183,64	12,4	
378,39	16,3	40,1	73,4	139,37	151,17	8,5	
36,20	-4,0	19,7	11,3	14,99	13,90	-7,3	
58,01	5,1	7,4	4,8	9,03	18,58	105,6	
79,81	0,4	13,0	2,1	5,31	5,00	-5,8	
100,46	-33,4	7,0	26,5	136,42	157,16	15,2	
5,43	44,9	..	85,1	108,44	137,01	26,3	
9,00	19,5	..	22,7	8,56	4,63	-45,9	
28,56	-0,2	30,7	32,7	6,02	6,51	8,1	
70,28	-10,2	..	3,2	2,61	2,24	-14,1	
70,56	-8,7	..	4,7	4,48	3,75	-16,3	
63,83	24,1	0,0	0,0	105,89	104,12	-1,7	
4,34	11,4	13,4	81,5	78,75	85,64	8,8	
9,56	10,3	..	0,003	0,036	0,044	23,6	
75,14	26,1	21,9	8,0	21,13	36,89	74,6	
146,84	7,2	..	..	18,18	17,71	-2,6	
30,62	12,5	..	6,1	12,08	12,05	-0,3	
35,91	-13,0	0,4	0,4	2,83	2,24	-20,9	
19,75	-0,2	7,4	4,9	6,13	6,64	8,3	
325,78	3,7	26,4	91,5	121,09	118,05	-2,5	
55,87	1,8	..	68,6	65,18	59,86	-8,2	
72,69	13,4	..	6,4	14,65	14,92	1,9	
31,48	3,9	..	10,2	11,66	10,16	-12,8	
384,47	2,1	161,9	303,1	242,60	254,64	5,0	
3,26	79,1	..	28,7	77,68	87,52	12,7	
269,08	1,5	..	119,7	47,60	47,22	-0,8	
2,38	-39,1	15,7	21,9	16,18	13,79	-14,8	
98,30	-1,1	9,0	18,2	24,42	25,91	6,1	
28,68	2,2	..	0,2	0,56	0,32	-41,9	
132,01	9,2	4,3	7,7	45,56	45,66	0,2	
0,20	-11,1	..	..	0,42	0,32	-22,9	
320,68	-5,2	15,0	21,7	54,98	73,80	34,2	
246,64	11,8	94,9	86,3	100,20	100,43	0,2	
119,98	18,5	..	46,8	59,67	60,63	1,6	
91,85	0,9	8,5	15,7	12,38	10,81	-12,7	
3 309,26	2,2	609,0	961,9	1 238,21	1 325,86	7,1	
13,86	13,1	..	..	0,411	0,407	-1,0	
374,02	3,4	13,0	0,8	6,54	7,76	18,7	
0,26	5,8	0,0	0,0	0,0006	0,0043	616,7	
210,19	-0,1	2,3	0,0	30,59	24,13	-21,1	
3,38	-18,8	7,1	6,6	10,46	11,21	7,2	
349,77	43,4	..	..	33,27	122,52	268,2	
337,84	45,2	2,3	0,0	33,22	122,38	268,3	
20,04	14,0	0,8	0,2	4,59	0,54	-88,2	
1,40	27,3	..	..	1,99	0,41	-79,3	
15,33	5,7	1,5	1,9	10,99	10,26	-6,6	
35,83	-6,2	0,1	0,0	0,62	0,53	-14,6	
32,89	-30,2	0,01	0,8	0,94	1,03	10,2	
220,78	3,2	7,2	3,9	4,99	6,39	28,0	
36,96	30,9	35,8	42,3	121,40	109,26	-10,0	
6,28	270,9	..	35,9	55,35	56,88	2,8	
1 378,72	9,4	683,1	1 022,8	226,80	295,49	30,3	

²⁾ sisältää mietojen ja väkevien alkoholijuomien lisäksi väkiviinat sekä etikan ja etikahaposta valmistetut etikankorvikkeet. ³⁾ jalostettujen elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden summa kertoo viennin ja tuonnin kokonaisarvon.

ELINTARVIKEIEN MAITTAIN

Osuus viennin kokonaisarvosta

1995	%	2005	%	2016 ¹⁾	%	2017 ¹⁾	%
Venäjä	29,5	Venäjä	19,7	Ruotsi	19,9	Ruotsi	18,1
Ruotsi	14,2	Ruotsi	15,4	Viro	9,2	Viro	8,9
Viro	6,9	Viro	9,2	Venäjä	7,6	Venäjä	7,3
Saksa	5,1	USA	5,9	Saksa	4,9	Ranska	6,0
Belgia	4,4	Saksa	5,3	Alankomaat	4,4	Saksa	4,6
Norja	3,7	Iso-Britannia	4,4	Tanska	3,7	Tanska	4,4
USA	3,6	Puola	3,2	Ranska	3,1	Puola	3,7
Iso-Britannia	3,4	Norja	2,9	USA	2,7	Alankomaat	3,4
Tanska	3,2	Tanska	2,8	Puola	2,6	Iso-Britannia	3,2
Alankomaat	2,8	Ranska	2,8	Kiina	2,6	Liettua	2,7
Muut	23,2	Muut	28,4	Muut	39,4	Muut	37,6
Yhteensä	100	Yhteensä	100	Yhteensä	100	Yhteensä	100

Lähde: Tullihallitus, Elintarviketeollisuusliitto ry

¹⁾ tilastointi muuttunut vuodesta 2014 lähtien. Luvut eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien lukuihin.

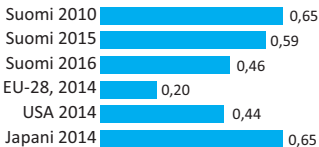
ELINTARVIKEVIENTI MAITTAIN JA TUOTERYHMITÄIN, VIENTI 2017

Venäjä	1 000 €	EU	1 000 €	Muut maat	1 000 €
Kahvi, raaka	24 015	Voit ja muut maitorasvat	120 603	Maitojauhe	64 305
Rehuseokset	22 053	Kala, tuore	117 059	Sianliha	34 569
Muut elintarvikkeet	10 046	Alkoholijuomat	115 351	Muut maitovalmisteet	28 849
Alkoholijuomat	8 054	Kaura	50 781	Alkoholijuomat	27 761
Muut leipomovalmisteet	6 570	Suklaa	48 583	Juusto	22 028
Maltaat	5 448	Muut maitovalmisteet	39 421	Vehnä	16 444
Ohra	5 131	Kahvi paahdettu	34 077	Voi ja muut maitorasvat	16 404
Muut viljavalmisteet	4 975	Jogurtti	28 344	Rehuraaka-aineet	14 870
Suklaa	4 953	Muut makeiset	26 243	Muu liha ja eläimenosat	9 501
Muut myllyteollisuustuotteet	4 218	Sianliha	25 290	Suklaa	7 095
Muut	23 647	Muut	415 514	Muut	80 757
Yhteensä	119 110	Yhteensä	1 021 266	Yhteensä	322 583

Lähde:Tullihallitus, Elintarviketeollisuusliitto ry

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN T&K-MENOT

(% tuotannon bruttoarvosta)

Lähde: Tilastokeskus, FoodDrinkEurope

KULUTUSMENOT

Yksityiset kulutusmenot milj. euroa, käypiin hintoihin	1995	2005	2016 e.	2017 e.
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	7 411	9 381	13 528	13 403
Elintarvikkeiden ja alkoholittomien juomien %-osuus	15	12	12	12
Alkoholijuomat ja tupakka	2 976	4 052	5 034	5 007
Vaatteet ja jalkineet	2 218	3 771	4 785	4 805
Asuminen, vesi, sähkö, kaasu ja muut polttoaineet	11 889	19 253	31 947	33 227
Sisustus, kotitalousvälineistö ja kodinhoito	2 132	4 147	5 368	5 461
Terveys	1 631	3 367	5 240	5 419
Liikenne	5 924	10 438	13 254	13 766
Tietoliikenne	780	2 185	2 611	2 683
Virkistys ja kulttuuri	5 087	9 094	11 829	12 144
Koulutus	228	333	447	460
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	3 383	5 259	7 243	7 642
Muut tavarat ja palvelut	4 709	7 074	11 078	11 240

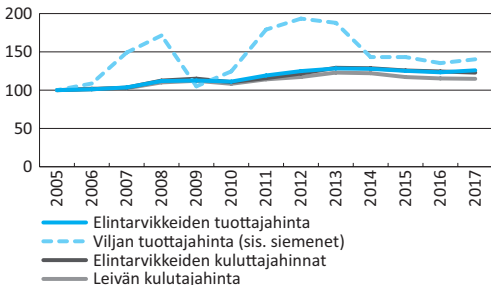
Lähde: Tilastokeskus / kansantalouden tilinpito

RAVINTOMENOT

Kotitalouksien ravintomenot asukasta kohti	1995		2005		2016 e.		2017 e.	
	€/v	%	€/v	%	€/v	%	€/v	%
Leipä- ja vilja- tuotteet	232	17	301	18	363	16	364	16
Liha ja lihatuot- teet	311	23	359	21	474	21	466	20
Kala ja kalatuot- teet	58	4	73	4	124	5	132	6
Maito, juusto ja munat	248	18	308	18	437	19	426	19
Rasvat ja öljyt	42	3	39	2	40	2	40	2
Hedelmät ja kasvikset	190	14	287	17	441	19	437	19
Perunat ja perunavalmisteet	45	3	45	3	58	3	55	2
Sokeri	21	2	14	1	11	0	13	1
Kahvi, tee ja kaakao	69	5	45	3	74	3	76	3
Muut ¹⁾	150	11	203	12	281	12	264	12
Elintarvikkeet yhteensä	1 365	100	1 674	100	2 303	100	2 273	100

Lähde: Tilastokeskus / kansantalouden tilinpito

¹⁾ ei sisällä muita juomia.ELINTARVIKKEIDEN REAALIHINTAKEHITYS SUOMESSA
2005–2017

Lähde: Tilastokeskus

VÄHITTÄISHINNAT

Hinnat, €/kg, €/l	1994	2005	2016	2017
Maito				
kevytmaito	0,66	0,74	1,01	0,99
rasvaton maito	0,58	0,72	0,91	0,89
piimä ¹⁾	0,58	0,89	1,33	1,34
Juustot				
emmental	8,34	10,59	13,85	13,75
edam	7,03	7,92	8,77	8,80
Rasvat				
voi	5,28	4,96	4,92	5,16
rasiamargariini	..	2,87	3,48	3,53
Liha				
naudan paisti ²⁾	11,16	9,08	16,07	15,99
naudan jauheliha	7,86	7,44	9,95	9,95
porsaan ulkofile ³⁾	7,59	9,02	9,60	9,48
broilerin rintafile ⁴⁾	4,10	2,03	13,02	12,84
meetvursti	15,86	12,19	15,51	15,41
nakit	5,82	4,68	7,26	7,27
lenkkimakkara	3,70	3,43	4,30	4,26
Kananmunat	2,79	2,33	3,45	3,27
Kala				
kirjolohi ⁵⁾	5,84	8,29 ⁶⁾	9,70	12,22
Vilja- ja kasviuotteet				
vehnäjauhot	0,90	0,59	0,66	0,65
ruisleipäpalat	..	3,68	3,59	3,54
vehnäleipä	..	3,57	..	..
pullapitko	5,63	5,79	6,79	6,79
hienosokeri	1,23	1,08	0,89	0,88
ruokaperuna	1,52	0,65	0,97	0,85
porkkana	1,56	1,21	1,59	1,49
tomaatti	2,39	2,98	3,03	2,92
kahvi	5,56	5,04	7,32	7,98

Lähde: Tilastokeskus/hinta- ja palkkatiedote

¹⁾ vuoden 1994 keskihinta laskettu rasvattomasta piimästä.

²⁾ vuoden 1994 keskihinta laskettu ulkopaistista.

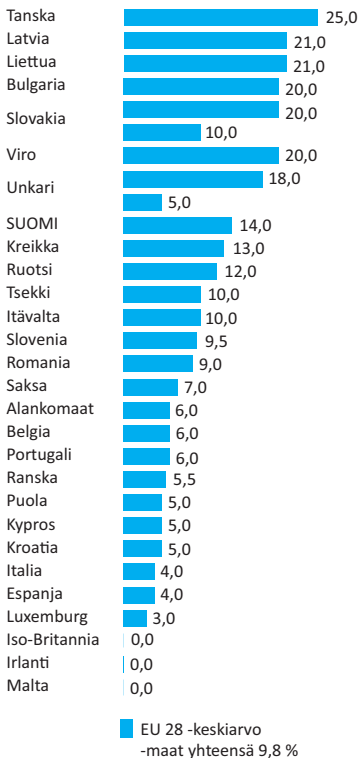
³⁾ vuoden 1994 keskihinta laskettu porsaan kyljyksestä.

⁴⁾ vuoden 1994 keskihinta laskettu broilerin koipireisipaloista.

⁵⁾ perattu kokokala.

⁶⁾ vuoden 2006 arvo.

YLEISIN ELINTARVIKKEIDEN ARVONLISÄVERO EU-MAISSA 2018 (%)

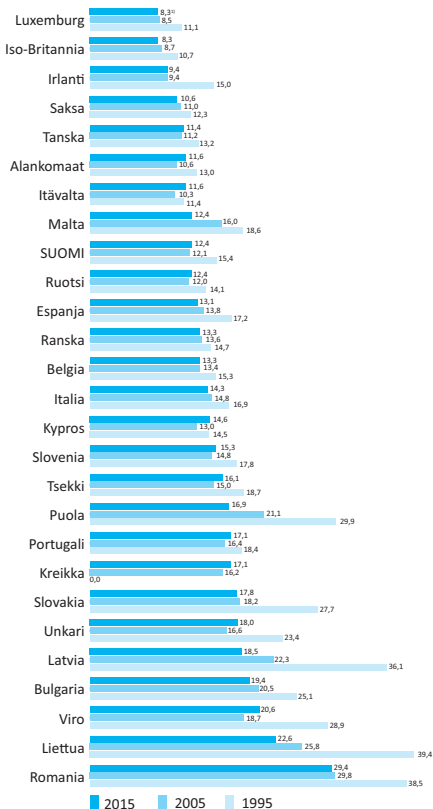
Lähde: Euroopan komissio, Kantar TNS Agri Oy

HIINTAINDEKSIT 2016 (EU15 = 100)

	Todellinen Elintarv. ja yksilö-alkoholitt. ilinen juomat kulutus	Elin-tarvik-juomat keet	Leipä- ja viljatuot-teet	Liha- ja liha-tuot-teet	Kala- ja kala-tuot-teet	Maito, juusto ja munat	Rasvat ja öljyt	Hedelmät, kasvikset, perunat	Muut elin-tarvik-keet	Alko-holitt. juomat	
Alankomaat	104,9	94,2	93,5	85,7	102,1	97,6	91,8	92,1	99,0	87,1	100,8
Belgia	102,8	105,0	105,0	104,1	109,6	112,3	114,3	113,9	93,7	99,9	105,1
Espanja	85,7	89,0	89,2	99,1	77,8	87,4	95,2	86,5	91,0	98,1	85,9
Irlanti	116,9	112,6	111,4	103,8	94,9	104,9	125,9	112,7	124,2	120,8	124,8
Iso-Britannia	113,8	91,6	89,8	79,4	86,7	87,5	100,4	91,3	92,5	96,7	109,4
Italia	94,0	104,3	105,4	112,2	103,3	105,5	119,1	96,2	96,9	106,3	92,1
Itävalta	102,6	115,5	116,6	131,8	122,8	123,9	102,8	124,6	115,4	104,8	108,1
Kreikka	76,6	97,9	96,9	109,7	80,3	111,0	129,2	118,4	72,5	121,6	108,9
Luxemburg	128,8	112,8	113,9	109,3	121,8	113,4	121,4	118,7	108,9	109,9	106,0
Portugali	75,7	90,0	89,0	89,4	71,2	91,8	100,0	101,6	87,5	126,8	102,9
Ranska	98,8	105,1	106,3	106,7	117,2	107,5	91,6	102,2	111,3	99,6	93,2
Ruotsi	125,3	118,2	119,2	123,3	120,1	116,3	113,8	124,2	128,1	114,7	110,4
Saksa	95,8	99,2	99,0	96,4	107,2	108,6	88,3	103,5	105,8	93,9	101,0
Suomi	113,5	112,6	111,9	118,2	110,0	113,8	115,0	92,3	116,8	110,3	120,1
Tanska	130,8	138,0	135,6	154,9	122,2	127,5	124,8	145,3	127,3	167,1	161,4
EU-15	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Lähde: Eurostat, Kantar TNS Agri Oy

KOTITALOUKSIEN KULUTUS ELINTARVIKKEISIIN JA ALKOHOLITTOMIIN JUOMIIN % kotitalouksien kokonaiskulutuksesta

Lähde: CIAA, Eurostat, Kantar TNS Agri Oy

¹⁾ vuoden 2012 tieto.

LIHA

Milj.kg	1995	2005	2016	2017
Sianliha				
tuotanto	166	204	190	182
kulutus	165	176	191	184
vient ¹⁾	9	40	38	32
tuonti ¹⁾	10	15	35	33
Naudanliha				
tuotanto	95	87	87	86
kulutus	96	98	105	107
vient ¹⁾	6	2	4	4
tuonti ¹⁾	8	14	21	26
Siipikarjanliha				
tuotanto	43	87	125	130
kulutus	45	84	129	137
vient ¹⁾	3	10	20	17
tuonti ¹⁾	0,3	7	21	22
Lampaanliha				
tuotanto	2,0	0,6	1,3	1,3
kulutus	2,0	1,9	3,8	3,9
vient ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0
tuonti ¹⁾	1,0	1,4	2,5	2,6
Hevosenliha				
tuotanto	0,4	0,1	0,3	0,3
Kulutus	0,5	1,0	1,7	1,8
Poronliha				
tuotanto ²⁾	2,8	2,9	2,0	1,9
kulutus	2,6	3,1	2,8	2,5
vient ¹⁾	..	0,04	0,2	0,2
tuonti	..	0,2	0,9	0,7
Liha yhteensä				
tuotanto	306	378	404	399
kulutus	308	361	431	434
vient ¹⁾	15	52	62	53
tuonti ¹⁾	21	39	81	85
Lihavalmisteiden vienti	3,7	2,1	1,3	2,3

Lähde: Kantar TNS Agri Oy, Luonnonvarakeskus, Tullihallitus/tuonnintarkkailu, Paliskunnat

¹⁾ ruholihana, sis. luut ja hävikin. Syöty määrä on n. puolet ruholihasta.

²⁾ tilastointi poronhoitovuosittain, 1.6.–31.5.

KANANMUNAT

Milj. kg	1995	2005	2016	2017
Tuotanto	74,7	58,2	72,6	73,5
Kulutus	61,0	48,8	65,6	66,7
Vienti	14,0	11,2	11,8	10,7

Lähde: Kantar TNS Agri Oy

MAITOTUOTTEET JA RAVINTORASVAT

	1995	2005	2016	2017
Maito, milj. litraa				
tuotos	2 397	2 362	2 359	2 336
litraa/lehmä	5 981	7 505	8 406	8 534
vastaanotettu meijereihin	2 296	2 293	2 320	2 297
kulutus (maitoa ja neste- mäisiä maitovalmisteita)				
milj. kg	1 012	995	914	881
Voi, milj. kg				
tuotanto	45	50	56	53
kulutus	27	14	18	19
vienti	19	37	38	34
Juusto, milj. kg				
tuotanto	96	97	84	86
kulutus	78	98	147	143
vienti	29	37	16	13
Maitojauhe, vienti, milj. kg	7	15	45	46

Lähde: Kantar TNS Agri Oy, Luonnonvarakeskus

LEIPÄVILJA

	1995	2005	2016	2017
Vehnä				
Sato milj. kg	379,5	801,3	823,9	802,0
Sadosta myllykelpoista % ¹⁾	..	32	26	14
Tuonti, milj. kg	131,6	23,2	3,3	20,6
Vienti, milj. kg	8,4	25,5	249,7	164,4
Kulutus ravinnoksi, milj. kg ²⁾	229,5	253,7	245,6	245,3
Vuosittainen kulutus kg/hlö	45,0	49,0	44,7	44,5
Ruis				
Sato milj. kg	57,7	32,4	86,8	113,5
Sadosta myllykelpoista % ³⁾	..	28	49	42
Tuonti, milj. kg	61,4	80,4	7,1	7,8
Vienti, milj. kg	..	2,4	0,6	0,3
Kulutus ravinnoksi, milj. kg ²⁾	79,2	88,2	85,6	85,3
Vuosittainen kulutus kg/hlö	16,0	15,0	15,6	15,5

Lähde: Luonnonvarakeskus, Tulli

¹⁾ hehtolitraino $\geq 78,0$ kg, sakoluku ≥ 180 , valkuainen (N*5,7) $\geq 12,5$ %.²⁾ kulutus jauhopainoisena jauhatusmääränä.³⁾ hehtolitraino $\geq 71,0$ kg, sakoluku ≥ 120 .

KALA

Kalansaalis milj. kg ¹⁾	1995	2005	2016 ²⁾	2017 ⁴⁾
Silakka	96	67	136	135
Muikku	4	5	4	4
Siika	6	3	2	2
Lohi	2	1	1	1
Ahven	17	13	9	9
Kuha	2	3	5	5
Ammattikalastus yhteensä	111	94	163	161
Vapaa-ajankalastus yhteensä	57	38	30	30
Kalaviljely	17	14 ³⁾	14 ³⁾	15 ³⁾

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ merkittävimmät talouskalat, sisältää sekä ammatti- että vapaa-ajan kalastussaaliin.

²⁾ tiedot sisävesialueen ammattikalastuksen saaliista ovat vuodelta 2014.

³⁾ kirjolohta yli 90 %.

⁴⁾ tiedot sisävesialueen ammattikalastuksen saaliista ovat vuodelta 2014 ja vapaa-ajan kalastuksen saaliista ovat vuodelta 2016.

KALAN KULUTUS

Kotimainen kala (kg/hlö)	2000	2005	2015	2016
Kasvatettu kirjolohi	1,6	1,4	1,3	1,2
Silakka	1,2	0,7	0,3	0,3
Hauki	0,7	0,7	0,5	0,4
Ahven	0,7	0,6	0,5	0,4
Muikku	0,7	0,7	0,6	0,5
Siika	0,4	0,3	0,2	0,3
Kuha	0,2	0,3	0,3	0,4
Muu kotimainen kala	0,6	0,5	0,4	0,4
Tuontikala (kg/hlö)				
Kasvatettu kirjolohi	0,3	0,6	0,8	0,9
Kasvatettu lohi	0,9	1,9	4,1	3,5
Tonnikala (säilyke ja valmiste)	1,2	1,6	1,6	1,4
Seiti (pakastefile)	0,6	0,4	0,5	0,4
Katkarapu	0,4	0,5	0,5	0,4
Silli- ja silakkasäilykkeet	0,5	0,5	0,5	0,5
Muu tuontikala	2,3	2,4	2,3	1,9

Lähde: Luonnonvarakeskus

Kotimaisen kalan kulutus (kg/hlö) muutettu filepainoksi.

Tuontikalan kulutus (kg/hlö) lohi ja kirjolohi muutettu filepainoksi, muut laskettu tuotepainona.

Makean veden tuontikalaja (esim. siika, kuha jne.) ei ole raportoitu lajeittain, sisältyvät luokkaan muu tuontikala.

KASVIKSET JA HEDELMÄT

1 000 kg	1995	2005	2016 ¹⁾	2017 ¹⁾
Peruna				
vienti	2 895	4 853	6 917	7 814
tuonti	3 909	19 304	12 470	11 501
Tomaatti				
vienti	2 368	58	17	281
tuonti	16 130	19 471	26 998	24 836
Sipulit				
vienti	..	117	5	26
tuonti	..	8 264	15 322	16 007
Kukkakaali				
vienti	75	..	..	0,1
tuonti	2 166	2 407	3 706	4 068
Valko- ja punakaali				
vienti	2 447	3	..	0,1
tuonti	1 660	1 608	2 523	2 244
Keräsalaatti				
vienti	104	35	3	12
tuonti	5 672	11 056	18 889	18 012
Porkkanat ja nauriit				
vienti	1,5	21	0,5	5
tuonti	2 643	4 816	8 197	7 999
Kurkku				
vienti	498	66	6	1
tuonti	11 107	11 256	9 965	9 728
Paprika				
vienti	354	5	31	39
tuonti	5 438	9 538	15 703	15 699
Muut tuoreet kasvikset				
vienti	..	1 372	127	236
tuonti	..	12 353	26 341	26 961
Banaani				
vienti	2 352	..	5 766	7 530
tuonti	6 619	65 491	110 535	114 030
Sitrushedelmät ²⁾				
vienti	3 968	91	304	504
tuonti	62 100	63 749	79 227	71 681
Omena				
vienti	11 480	100	197	278
tuonti	54 001	49 719	44 428	43 761
Muut tuoreet hedelmät ³⁾				
vienti	..	373	3 794	885
tuonti	..	58 775	96 881	99 215

Lähde: Tullihallitus, tilastopalvelu

¹⁾ tilastointi muuttunut vuonna 2015.²⁾ tuoreet ja kuivatut.³⁾ myös marjat sekä kuivatut taatelit, viikunat, ananakset, avokatit, guavat, mangot ja mangostanit.

MARJAT JA SIENET

Puutarhamarjojen kokonaissadot Milj.kg	2005	2010	2016	2017
Mansikka	10,1	10,3	11,9	13,8
josta luomua	..	0,2	0,3	0,3
Musta- ja viherherukka	1,8	1,0	1,0	1,4
Puna- ja valkoherukka	0,5	0,4	0,4	0,5
Vadelma	0,6	0,5	1,3	1,1
josta luomua	..	0,01	0,03	0,02
Karviainen	0,03	0,06	0,07	0,05
Yhteensä	13,1	12,5	14,9	17,1
Luonnonmarjojen kauppantulomäärät, 1 000 kg				
Mustikka	3 111	2 780	5 512	3 617
josta luomua	..	1 036	3 272	825
Puolukka	8 544	6 057	11 240	5 243
josta luomua	..	1 232	1 471	292
Lakka	321	152	248	222
josta luomua	..	1	94	130
Muut luonnonmarjat	51	108	198	49
Yhteensä	12 027	9 097	17 198	9 131
Luonnonsienten kauppantulomäärät, 1 000 kg ¹⁾				
Keltavahvero	16	5	39	12
Herkkutatit	181	747	383	67
Rouskut	152	98	160	122
Muut sienet	77	5	16	37
Yhteensä	426	855	597	238

Lähde: Luonnonvarakeskus, Kantar TNS Agri Oy, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry, Maaseutuvirasto

¹⁾ tuorepainon mukaan.

RIISTASAALIIT

Riistasaaliista saadun lihan määrä ja nimellisarvo		2006	2010	2016
Määrä	Jänikset	268 800	248 200	181 800
(kpl)	Hirvi	75 587	68 423	49 674
	Muut hirvieläimet ¹⁾	25 777	29 113	39 546
	Villisika	3	100	502
	Vesilinnut	586 000	533 800	367 300
	Metsäkanalinnut	459 200	306 200	129 100
	Muut riistalinnut	245 400	278 000	270 500
	Yhteensä ²⁾	1 664 867	1 470 315	1 043 600
Määrä	Jänikset	525	501	364
(1 000 kg)	Hirvi	10 018	9 124	6 525
	Muut hirvieläimet ¹⁾	1 086	1 227	1 604
	Villisika	0	8	40
	Vesilinnut	327	305	212
	Metsäkanalinnut	308	204	91
	Muut riistalinnut	84	97	92
	Yhteensä ²⁾	12 400	11 559	9 005
Arvo	Jänikset	2 608	7 446	5 443
(1 000 €)	Hirvi	51 526	54 744	42 416
	Muut hirvieläimet ¹⁾	5 681	6 348	8 427
	Villisika	1	80	402
	Vesilinnut	5 157	6 146	4 258
	Metsäkanalinnut	4 515	5 921	2 783
	Muut riistalinnut	1 480	1 775	1 659
	Yhteensä ²⁾	71 175	83 029	65 914

Lähde: Luonnonvarakeskus

¹⁾ valkohäntäpeura, metsäpeura, kuusipeura ja metsäkauris.²⁾ Yhteensä-osuuksiin on laskettu myös karhu ja majavat.

ELINTARVIKEOMAVARAISUUS

Tuotannon %-osuus kulutuksesta	1994	2005	2016	2017
Leipävilja	75	102	102	109
Maitotuotteet, nesteomavaraisuus	112	106	97	99
Naudanliha	111	89	82	81
Sianliha	113	116	100	99
Kananmunat	130	119	112	112
Sokeri	68	83	44	40
Tomaatti	..	62	60	61
Kurkku	..	74	80	81
Porkkana ja nauris	..	94	92	92
Keltasipuli	..	80 ¹⁾	71	69
Kukkakaali	..	62	39	38
Mansikka	..	67	66	65
Vadelma	..	24	37	38
Omena ²⁾	..	21	13	15
Omena (kotipuutarhasato huomioitu)	..	31	16	29

Lähde: Kantar TNS Agri Oy, Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto, Kauppa-
puutarhaliitto, MTK, Tulli, Luke, Puutarhatilastot

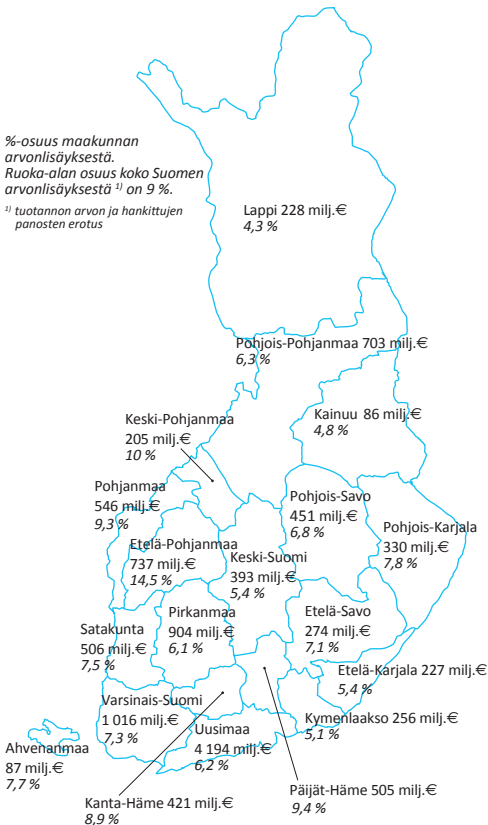
¹⁾ sipulit pois lukien valkosipuli ja purjo.

²⁾ luvut ovat arvioita (ei sisällä kotipuutarhatuotantoa).

RUOKA-ALAN ARVONLISÄYVAIKUTUKSET (MILJ.€) MAAKUNNITTAIN JA % MAAKUNNAN ARVONLISÄYKSESTÄ

%-osuus maakunnan arvonlisäyksestä.
Ruoka-alan osuus koko Suomen arvonlisäyksestä ¹⁾ on 9 %.

¹⁾ tuotannon arvon ja hankittujen panosten erotus

Lähde: Luonnonvarakeskus. Ruokaketjun merkitys kansantaloudelle ja alueille Suomessa 2010–2016.

MÄÄRÄYSTENVASTAISET ELINTARVIKKEET 2017

Tutkitut elintarvikkeet	Tutkitut erät ¹⁾ , kpl	Huomautetut erät ²⁾ , kpl	Määräystenvastaiset erät ²⁾ , kpl
Viljanjyvät ja viljavalmisteen	149	16	10
Vihannekset ja vihannes-			
tuotteet	556	65	33
Tärkkelysjuurekset ja -mukulat	18	0	0
Palkokasvien siemenet ja			
palkokasvituotteet	45	1	10
Hedelmät ja hedelmätuotteet	617	29	11
Kalat ja kalavalmisteen	18	0	0
Makeiset ja suklaa	65	20	4
Hedelmä-, vihannes- ja kasvi-			
mehut, -juomat, -levitteet ja	85	9	5
vastaavat			
Vedet, vesipohjaiset virvoitus-			
juomat ja vastaavat	64	13	4
Kuumien juomien ja hauduttei-			
den raaka-aineet	133	15	12
Alkoholijuomat	21	4	2
Elintarvikkeet kasvuikäisille	46	2	3
Elintarvikkeet erityisruokavaliota			
noudattaville (ml. ravintolisät)	80	14	36
Koostetut ruokalajit	100	22	9
Maustamisvalmisteen ja ateria-			
kastikkeet	111	16	13
Puhdistetut eristetyt ainesosat	33	10	1
Viljaitaikinapohjaiset valmisteen	187	18	11
Pähkinät ja pähkinätuotteet	115	13	5
Öljysiemenet ja -hedelmät	102	5	2
Yrtit, mausteet ja vastaavat	174	22	19
Lihaa ja maitotuotteita jäljitte-			
levät tuotteet	17	1	1
Yhteensä	2 736	295	191

Lähde: Tullilaboratorio

¹⁾ eristä 36 % alkuperältään EU:n ulkopuolisista maista. N. 100 tuotteen alkuperä on epäselvä.

²⁾ määräystenvastaiseksi todettiin 7 % ja lievempiä virheitä (huomautettavaa) todettiin 11 %:ssa tutkituista eristä.

MÄÄRÄYSTENVASTAISUUDEN SYYT 2017

Määräystenvastaisuuden syy	KPL	%
Pakkausmerkinnät	63	37,1
Torjunta-aineet	53	31,2
Mikrobiol. laatu ml. salmonella	14	8,2
Lisäaineet	14	8,2
Suolapitoisuus	8	4,7
Varoitusmerkinnät	6	3,5
Allergeenit	4	2,4
Ravintoaineet	4	2,4
Säteilytys	4	2,4
Yhteensä	170	100,0

Lähde: Tullilaboratorio

ELÄVIÄ ELÄIMIÄ JA ELÄIMISTÄ SAATAVIA ELINTARVIKKEITA
KOSKEVA VIERASAININVALVONTAOHJELMA

	EU-27 keskiarvo		Suomi		
	2010	2015	2010	2016	2017
Kohdennettuja näytteitä kpl	418 081	411 677	4 344	4 334	4 218
Määräyksenvastaisia %	0,33	0,34	0,00	0,00	0,28

Lähde: EFSA ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Vierasaineilla tarkoitetaan kiellettyjä aineita, sallittuja lääkeaineita sekä ympäristöstä peräisin olevia kontaminantteja. EU-tulokset sisältävät kaikki ohjelmassa tutkitut näytteet, myös tulokset ympäristöstä peräisin olevista vierasaineista. Suomen osalta tuloksissa on huomioitu kiellettyjen aineiden ja sallittujen lääkeaineiden jäämät, mutta ei kaikkia raja-arvon ylittäviä tuloksia, kuten riistan raskasmetalleja.

ELINTARVIKEVALVONTAMÄÄRÄT 2017

Tarkastuksia, kpl	Alku- tuotanto ¹⁾	Valmistus ja pakkaaminen	Jakelu ja kuljetus	Vähittäis- myynti	Tarjoilu	Yhteensä
Kohteiden lukumäärä	10 098	3 377	2 246	11 799	34 302	61 822
Tarkastettujen kohteiden lukumäärä	783	1 479	395	3 819	13 729	20 205
Tarkastusten lukumäärä	757	3 151	536	5 066	17 009	26 519
Vaatimusten vastaisten toimijoiden lukumäärä	75	279	32	499	1 673	2 558

Havaittujen puutteiden tyypit

Hygienia (HACCP, osaaminen)	..	130	8	168	712	1 018
Yleinen hygienia	..	339	21	432	1 909	2 701
Koostumus	..	8	10	15	..	33
Kontaminaatio (muu kuin mikrobiologinen)	..	14	..	9	39	62
Pakkausmerkinnät ja esitteet	..	78	23	213	81	395
Muut	..	49	2	74	80	205

Lähde: Raportti Suomen elintarvikekehtun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman 2015–2019 toteutumisesta vuonna 2017

¹⁾ elintarvikkeiden alkutuotannon osalta tiedot puuttuvat, koska kattavaa tietoa ei saatavana vuonna 2017.

TAKAISINVETOJEN MÄÄRÄ

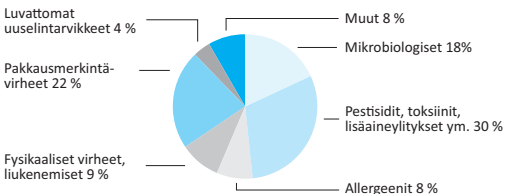
	2005	2010	2016	2017
Takaisinvetoja ¹⁾ , kpl	28	84	131	158

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

¹⁾ sis. sekä vähittäiskaupan että suurkeittiön takaisinvedot. Eri vuosien tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska kirjaamistavat ovat täsmennyneet.

Mukana myös tapaukset, joissa tuotetta ei enää tiedon tullessa Suomeen ole ollut markkinoilla yhtään jäljellä.

TAKAISINVETOJEN SYYT 2017

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

RUOKAMYRKYTYSEPIDEMIAAT JA SAIRASTUNEIDEN MÄÄRÄ 2017

Aiheuttaja	Epidemioita, kpl		Sairastuneita, kpl
	N=39	N=532	%
Elintarvikevälitteiset			
Norovirus	10	295	62
Salmonella	1	23	5
Clostridium perfringens	3	19	4
Kampylobakteeri	3	13	3
Muu bakteeri/punajuuri	1	10	2
Natriumnitraatti	1	4	1
Verocytotoxigenic E. coli (VTEC)	1	3	1
Tuntematon	18	107	23
Yhteensä	38	474	100
Talovesivälitteiset			
Norovirus	1	58	
Yhteensä	1	58	

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

RUOKAMYRKYTYSEPIDEMIAAT VÄLITTÄJÄELINTARVIKKEEN MUKAAN 2017

Välittäjäelintarvike	Tuntematon tai useita ruokia	Liha ja lihavalmisteet	Kasvikset ja kasvistuotteet	Kala ja kala-äyriäiset	Vilja ja viljavalmisteet	Leipomovalmisteet	Yhteensä
Aiheuttaja							
Norovirus	6		2	1		1	10
Clostridium perfringens	3						3
Kampylobakteeri		3					3
Salmonella Bareilly			1				1
Verocytotoxigenic E. coli (VTEC)		1					1
Punajuuri			1				1
Natriumnitraatti		1					1
Tuntematon	17				1		18
Yhteensä	26	5	4	1	1	1	38
%	68	13	11	3	3	3	100

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

ELINTARVIKKEIDEN KULUTUS HENKEÄ KOHTI SUOMESSA JA EU:SSA

Kulutus kg/asukas	1995	2005	2011	2016	2017	EU-28¹⁾
Viljat yhteensä	69,8	78,8	78,8	79,7	80,3	127,3
Liha yhteensä	60,3	73,0	77,6	81,1	81,0	81,3
naudanliha	18,8	18,6	18,6	19,2	19,4	14,9
sianliha	32,0	33,5	36,4	34,7	33,4	39,0
siipikarjanliha	9,0	16,1	18,2	23,5	24,9	22,5
muu liha	0,6	4,8	4,4	3,7	..	2,8
Nestemäinen maito yhteensä (litraa)	203,0	187,8	181,8	166,2	159,9	236,4
maidot	145,6	134,6	127,6	121,6	115,6	..
piimät, viili ja jogurtti	37,1	36,8	40,7	32,7	31,9	..
kermat (myös hapatetut)	6,8	6,6	8,8	8,9	9,3	3,9
Voi	5,5	2,6	4,0	3,5	3,5	3,7
Kasviöljyt	4,3	5,3	5,5	3,4 ⁷⁾	..	19,6
Juusto ²⁾	14,8	17,2	21,0	26,4	25,8	17,2
Kananmunat	11,8	9,3	10,0	11,9	11,9	12,0
Sokeri	35,4	32,0	30,1	29,1	30,6	31,7
Hedelmät ³⁾	43,6	54,5	58,8	67,3	65,4	103,7
Vihannekset yht. ⁴⁾	61,7	68,3	62,6	63,7	63,8	109,4
Kala (filee-/tuote- paino)	14,0	14,1	14,9	13,1	..	..
Kahvi (paahdettu)	8,3	9,8	9,7	9,9	9,6	4,8
Virvoitusjuomat (litraa)	45,8	52,0	56,0	52,0 ⁵⁾	52,8 ⁵⁾	..
Olut (litraa) ⁶⁾	82,5	84,0	85,4	76,6	75,0	67,1
Viini (litraa) ⁶⁾	8,2	10,8	12,6	11,5	11,6	22,8
Väkevät alkoholi- juomat (litraa) ⁶⁾	4,9	6,6	5,4	4,4	4,4	..

Lähde: Kantar TNS Agri Oy, Luonnonvarakeskus, FAO - Statistics Division - Food Balance Sheet, Canadean, Kahvi- ja paahdimoyhdistys, Elintarviketeollisuusliitto, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry

¹⁾ vuonna 2013. Elintarvikeryhmien tarkennukset eivät koske EU-lukuja.

²⁾ sisältää myös maustamattoman rahkan ja raejuuston.

³⁾ pois lukien hedelmämehut ja marjat.

⁴⁾ vuodesta 2011 eteenpäin ei pakaste- ja säilykevihanneksia.

⁵⁾ luku on edeltävän vuoden arvio.

⁶⁾ luvut eivät sisällä yksityistuontia.

⁷⁾ vuoden 2015 luku.

ENERGIARAVINTOAINEIDEN JA KUIDUN KESKIMÄÄRÄINEN PÄIVITTÄINEN SAANTI SEKÄ OSUUS ENERGIAN KOKONAIS-
SAANNISTA

	Saanti vrk		E % ¹⁾		Suositus
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	
Proteiini, g	95,0	72,0	17,3	17,2	10–20 E%
Rasva ²⁾ , g	93,0	71,0	37,0	35,9	25–40 E%
Tyydyttynyt rasva ³⁾ , g	39,0	30,0	15,5	15,1	< 10 E%
Kertatyydyttymätön rasva ³⁾ , g	36,0	27,0	14,5	13,8	10–20 E%
Monityyydyttymätön rasva ³⁾ , g	17,2	13,4	6,9	6,9	5–10 E%
Hiilihydraatit, g	230,0	186,0	42,2	43,9	45–60 E%
Sakkarosi, g	51,0	43,0	9,2	10,0	≤ 10 E%
Ravintokuitu, g/MJ	2,4	2,9			3 g/MJ
Energia, MJ (kcal)	9,4 (2 243)	7,3 (1 733)			

Lähde: Finravinto 2012 -tutkimus
25–64 -vuotiaat

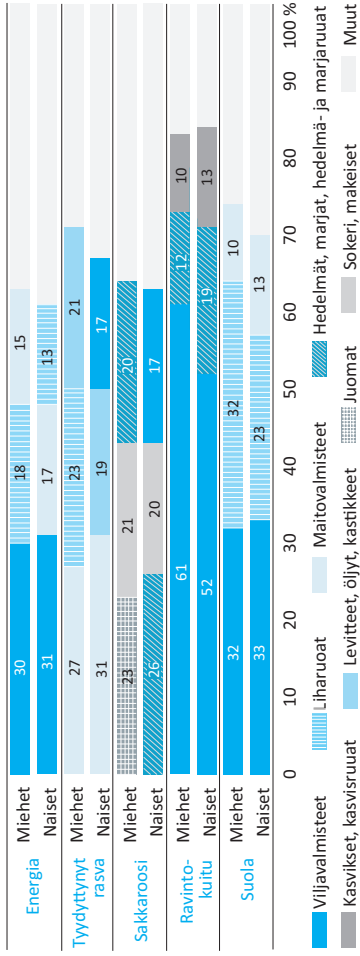
Energiassa mukana kuitu ja alkoholi.

¹⁾ ravintoaineen saannin osuus energian kokonaissaannista.

²⁾ uutettu raakarasva.

³⁾ triglyserideinä.

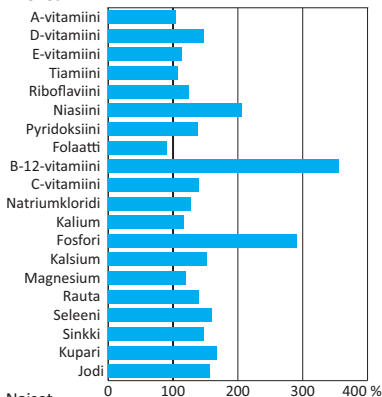
MERKITTÄVIMMÄT RAVINTOAINEIDEN LÄHTEET

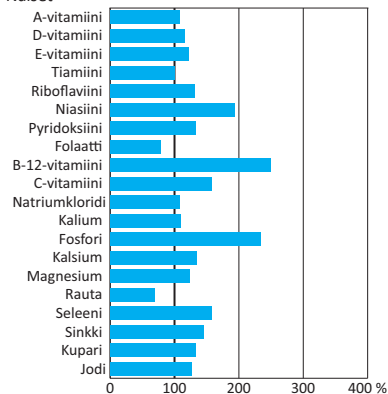
Lähde: Finravinto 2012 -tutkimus
25–64 -vuotiaat

VITAMIINIEN JA KIVENNÄISAINEIDEN SAANTI RUUASTA SUOSITUKSIIN VERRATTUNA (% saantisuosituksista)

Miehet

Naiset

Lähde: Finravinto 2012 -tutkimus
25–64 -vuotiaat

SUOMALAISTEN PÄIVITTÄINEN ATERIOINTI (%-osuuksina)

Lapset/nuoret ⁴⁾ Työikäiset IkääntyneetAlakoulu ⁵⁾ Yläkoulu ⁶⁾ Lukio/
ammattikoulu ⁷⁾

	Alakoulu ⁵⁾		Yläkoulu ⁶⁾		Lukio/ ammattikoulu ⁷⁾		Työikäiset		Ikääntyneet	
	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Aamupala	90	91	63 ⁸⁾	67 ⁸⁾	60	63	91	95	94	98
Lounas	96	94	85 ⁸⁾	73 ⁸⁾			84	86	79	84
Päivällinen	86	91	77 ⁸⁾	67 ⁸⁾			83	81	72	72
Välipala ¹⁾	70	68	29 ⁸⁾	35 ⁸⁾			88	95	92	95
Illtapala	92	87	69 ⁸⁾	64 ⁸⁾			80	85	81	85
Juoma-ateria ²⁾							86	84	74	77
Kouluateria			70	70	75	76				
Perheateriointi ³⁾			65	60	55	49				

Lähteet: Finravinto 2012 -tutkimus, Late-tutkimus 2010, Kouluterveysetutkimus 2017

¹⁾ lapsilla iltapäivän aikana nautittu välipala.

²⁾ ruokailukerta, joka sisältää pelkästään juomaa.

³⁾ illan ateriat, jolloin koko perhe ruokailee yhdessä, vähintään 3 arkipäivänä viikossa.

⁴⁾ lapsilla ja nuorilla arkipäivinä syödyt ateriat.

⁵⁾ peruskoulun 1. ja 5. luokkalaiset.

⁶⁾ peruskoulun 8. ja 9. luokkalaiset.

⁷⁾ lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

⁸⁾ peruskoulun 8. luokkalaiset.

TERVEYSKÄYTTÄYTYMINEN 2017 (%)

	Kaikki	20–54 -vuotiaat	55–74 -vuotiaat	yli 75- vuotiaat
Mahdollisuus syödä työpaikka- tai oppilas- ruokalassa	59	62	49	..
Syö niukasti kasviksia	23	22	24	32
Ei syö viikkottain kalaa	20	27	11	9
Voita tai voi-kasvisöljy- seosta päivittäin	32	28	33	46
Päivittäin pullaa, viinireitä, keksejä ym. leivonnaisia	7	3	11	15
Alkoholia liikaa käyttävät	29	35	26	7
Tupakoi päivittäin	13	14	13	4
Liikalihavia BMI ≥ 30	20	18	23	18
Ei harrasta liikuntaa	25	24	23	43
Uni ¹⁾				
Alle 6 tuntia	4			
6-8,9 tuntia	87			
9 tuntia tai enemmän	9			

Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (ATH) 2017, Finriski 2012 -tutkimus ¹⁾

MYYMÄLÖIDEN LUKUMÄÄRÄ MYYMÄLÄTYYPIN MUKAAN

Myymäälätyyppi	Yhteensä 1.1.2018
Hypermarketit	152
Tavaratalot	86
Supermarketit, isot	662
Supermarketit, pienet	433
Valintamyymälät, isot	893
Valintamyymälät, pienet	309
Pienmyymälät	289
Erikoismyymälät	782
Kauppahallit / Suoramyyntihallit	32
Halpahintamyymälät, osa päivittäistavara- valikoimaa ¹⁾	350
Huoltoasemamyymälät, osa päivittäistavara- valikoimaa ¹⁾	636
Yhteensä 1.1.2018	4 624
Myymääläautot ja -veneet	12
Lopettaneet	438

Lähde: A.C. Nielsen Finland Oy, Myymälärekisteri

¹⁾ myyvät suppeampaa päivittäistavara-
valikoimaa.

PÄIVITTÄISTAVAROIDEN MYYNTI MYYMÄLÄTYYPEITTÄIN

Milj. €	2017
Hypermarketit ¹⁾	4 923
Tavaratalot	457
Supermarketit, isot	6 497
Supermarketit, pienet	1 901
Valintamyymälät, isot	2 151
Valintamyymälät, pienet	356
Pienmyymälät	203
Erikoismyymälät ja hallit	273
Halpahintamyymälät, osa päivittäistavara- valikoimaa	385
Huoltoasemamyymälät, osa päivittäistavara- valikoimaa	195
Yhteensä	17 340
Myymääläautot ja -veneet	4
Lopettaneet	247
Yhteensä	17 592

Lähde: A.C. Nielsen Finland Oy, Myymälärekisteri

¹⁾ sisältää ketjut K-citymarket, Prisma ja Minimani.

KEITTIÖIDEN LUKU- JA ANNOSMÄÄRÄT TOIMIALOITTAIN 2017

	Lukumäärä, Annoksia,	
	kpl ¹⁾	milj.
Anniskeluravintolat ²⁾	2 760	103
Kahvilat	1 295	39
Muut ravintolat	1 243	47
Peruskoulut ja lukiot	1 157	112
Hampurilais- ja kebabravintolat, pizzeriat	1 069	57
Vanhain- ja lastenkodit, hoitolaitokset	838	69
Henkilöstöravintolat	702	35
Lasten päiväkodit	693	24
Hotellit ja muut majoitusliikkeet	690	28
Muun toiminnna yhteydessä toimivat kahvilat/ravintolat	543	22
Huoltoasemat	541	31
Ammatilliset oppilaitokset ja korkeakoulut	388	40
Pito- ja ateriapalvelut	338	21
Sairaalat	201	57
Muut suurkeittiöt	28	17
Toimialaa ei ilmoitettu	56	..
Yhteensä	12 542	702

Lähde: Taloustutkimus Oy, Horeca-rekisteri

¹⁾ ei sisällä jakelukeittiöitä.

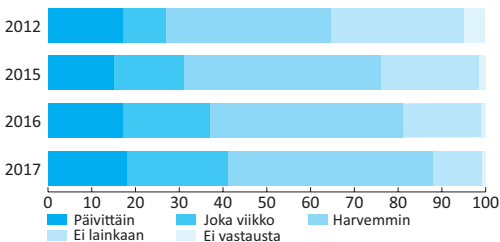
²⁾ kaikki kahvilat ja ravintolat, joilla on anniskeluoikeudet.

Julkisissa ruokapalveluissa luomutuotteiden osuus vuonna 2015 oli noin 6 % (kiloina).

Lähde: EkoCentria, Taloustutkimus Oy

Ympäristö

LUOMUN KÄYTTÖTIEHEYS RUOKAPALVELUISSA, %

Lähde: Taloustutkimus Oy/Food Service Feedback 2017

Tietohaarukka-julkaisua on tilattavissa Ruokatiedosta sähköpostitse: ruokatieto@ruokatieto.fi tai puhelimitse 040 710 4170.

Julkaisu on maksuton, mutta toimituskulut peritään (käsittelykulut 7 € + postikulut).

Tietohaarukka 2018 – Tilastotietoa elintarvikealasta -julkaisun on tuottanut Ruokatieto Yhdistys ry yhteistyötahoinaan Agronomiliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, ProAgria Keskusten Liitto ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf ja Luonnonvarakeskus Luke. Arvokasta asiantuntija-apua ovat antaneet myös Evira, Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela, ETT ry, Siipikarjaliitto, Suomen Mehiläishoitajien Liitto SML, Mavi, PTY ry, Puutarhaliitto, Tilastokeskus, Kantar TNS Agri Oy, Tullin tilastopalvelut, Paliskuntain Yhdistys ja Tapaturmavakuutusten Liitto. Ruokatieto kiittää lämpimästi kaikkia apuaan antaneita tahoja.

Ruokatieto Yhdistys ry
Helsinki 2018

Ruokatieto

RUOKATIETO YHDISTYS RY

p. 040 710 4170

www.ruokatieto.fi

Agronomiliitto ry

p. (09) 251 1160

www.agronomiliitto.fi

Luonnonvarakeskus (Luke)

p. 029 532 6000

www.luke.fi

Maa- ja

metsätaloustuottajain

Keskusliitto MTK ry

p. 020 4131 — www.mtk.fi

Svenska

lantbruksproducenternas

centralförbund SLC r.f.

p. (09) 586 0460

www.slc.fi

ProAgria Keskusten Liitto

p. 020 747 2400

www.proagria.fi

